Ioannis Duns Scoti

ASSERTIONES CENTUM.

CLERICS' LIBRARY
OLDENBURG, IND.

BX 890 .D73 A77 1906

Duns Scotus, John, ca. 1266-1308.

Assertiones centum ad mentem
doctoris subtilis ac mariani

BX 890 .D73 A77 1906

Duns Scotus, John, ca. 1266-1308.

Assertiones centum ad mentem
doctoris subtilis ac mariani

The Catholic
Theological Union
LIBRARY
Chicago, Ill.

ASSERTIONES CENTUM

AD MENTEM

DOCTORIS SUBTILIS AC MARIANI

IOANNIS DUNS SCOTI

ORDINIS FRATRUM MINORUM

EX UNIVERSA THEOLOGIA SELECTAE

A

WITHDRAWN

P. KILIANO KAZENBERGER

EIUSDEM ORDINIS

The Catholic Theological Union LIBRARY Chicago, Ill.

EDITIO NOVA

cum permissu Superiorum Ecclesiae et Ordinis

ST. MARY MAGDALENE FRIARY

BIBLIOTHECA OLDENBURG AD S. FAMILIAM

AD CLARAS AQUAS (QUARACCHI)

prope Florentiam

EX TYPOGRAPHIA COLLEGII S. BONAVENTURAE

1906.

CLERICS' LIBRARY

OLDENBURG IND

BX
1749
D74
K3

IMPRIMATUR

Fr. Albertus Lepidi O. P., *S. P. Ap. Magister.*

IMPRIMATUR

Ioseph Cepetelli Patr. Constantinop., *Vicesgerens.*

Nihil obstat ex parte Ordinis

Fr. Dionysius Schuler

Minister Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum.

PROLOGUS.

Aureum hoc opusculum denuo edendum censemus, ut sacrae theologiae candidatus quasi uno ictu oculi centum doctrinae Scoti capita perspicere ac perpendere possit.

Non utique animo litigandi, sed unice veritatis indagandae vel confirmandae causa hanc editionem curavimus sperantes, fore ut brevi theologiam dogmaticam ad mentem Scoti publici iuris, favente Deo Optimo Maximo, eadem mente faciamus.

In paranda huius opellae nova hac editione usi sumus editione Veneta, anno MDCCXXVI apud Nicolaum Pezzana, quae prodiit sequenti titulo: « R. P. Patritii Sporer... Theologia Moralis. Editio tertia Veneta, cui nunc primum inseruntur supplementa R. P. Kiliani Kazenberger ». Habetur autem haec « Appendix Centifolia » in tomo tertio editionis citatae, pagina 97 ss. Supplementi.

Scrupulose quidem textui Patris Kazenberger inhaesimus, quin tamen omnem nobis prohibitam censuerimus mutationem, ipsa materia vel tempore nostro talem exigente. Singulas vero diversiones a textu praefato singulis vicibus indicavimus; nisi quod omnes notae ad calcem paginae sunt editoris (1).

(1) Ad qualificationes « Contra Thomistas et Recentiores » vel similes nihil notandum duxi, quia non est mens agendi contra personas vel scholas, et ceterum facile a quovis lectore corriguntur; vid. v. g. Assertio 2, 16, etc.

Lector benevole, aequa lance sequentia pendas et, admittas vel reiicias, semper in Domino vale!

Romae e Collegio S. Antonii Paduani, die Seraphico Doctori S. Bonaventurae sacra, 1906.

P. Dorotheus Cornelisse, O. F. M.
Provinciae Hollandiae Filius.
S. Theol. Lect. Iub.

SIGNA.

R. Resp.	= Respondeo.	Min.	= Minor propositio.
C. Conc.	= Concedo.	Antec.	= Antecedens.
N. Neg.	= Nego.	Cons.	= Consequens.
D. Dist.	= Distinguo.	Seq.	= Sequela seu consequentia.
Tr. Trans.	= Transeo.		
Mai.	= Maior propositio.	Ly	= Hoc vocabulum.

EX I LIBRO SENTENTIARUM

DE DEO UNO ET TRINO AC BEATITUDINE.

ASSERTIO I.

(a) **Deus naturali rationis humanae lumine certo cognosci potest ex creaturis.** Communissima contra atheos, scepticos, agnosticos, traditionalistas; estque de fide ex Vaticano.

I. Probatur quoad Dei existentiam. Ex omni effectu qua tali cognito potest certo cognosci Causa Prima; atqui plurimae saltem res fiunt et desinunt tam substantialiter quam accidentaliter seu sunt effectus; ergo ex iis singulis certo cognosci potest Causa Prima seu Deus. — *Minor* constat quotidiana universali experientia.

Maior probatur ex ratione effectus: hic enim est omne id quod fit; sed nihil fit a semetipso, imo nihil potest esse sibi causa essendi, quia qua *causa,* deberet *iam* esse, et qua *sibi* causa, *nondum* esse deberet; atqui hoc repugnat; ergo nullus effectus est a se, sed omnis ab alio tamquam a causa; hinc cognito effectu certo cognoscitur causam existere pro aliqua differentia temporis; atqui non potest dari processus in infinitum in ullo causarum genere; ergo ex omni effectu certo cognosci potest Causa Prima qua existens pro aliqua saltem differentia temporis; ast reflectendo super

(a) Editor usque ad obiectiones. Cf. Scotus, *Oxon.* 1. d. 3 q. 1 et 2.

notionem Causae Primae cuique patet Eam non posse esse ab alio, secus non esset absolute Prima, neque a se, ut supra; consequenter Causam Primam ex sese necessario esse et ideo pro omni differentia temporis existere, idque necessario. Aliis verbis: Causa absolute Prima est Ipsum Esse Subsistens; implicat autem Ipsum Esse non esse. Ergo ex omni effectu qua tali cognito potest certo cognosci existentia aeterna Causae Primae seu existentia Dei.

Nota. 1° Argumentum hoc nititur *principio causalitatis,* quod inconcussum stat tam in ordine *ontologico* « effectus supponit causam », quam in ordine *logico* « cognito effectu qua tali, cognoscitur et causa »; quidquid contradicit Emmanuel Kant: cf. *Hontheim S. I.* Theodicaea n. 112-148.

2° Ratio non procedit ex contingentia *totius Universi,* cum haec non sit evidens; sed ex *quavis re contingenti* in individuo, puta ex ipso homine, ex aliqua planta, ex ovo vel gallina etc. Quapropter enervavit argumentum Leibnitz, contra quem recte insurrexit Kant.

3° Falsa ergo est accusatio *circuli vitiosi,* quasi veri theistae velint Deum probare ex contingentia mundi et hanc ex creatione mundi a Deo. Cf. *Lorenzelli* contra Paschalem D'Ercole, Philos. theor. Instit. (Editio 2ª) vol. 2 pag. 458 et 451.

4° Neque iuvat adversarios provocare ad *evolutionismum;* nam vel intelligitur *theisticus* et habetur intentum; vel *atheisticus,* et habetur absurdum, quia effectus nequit superare causam. Hinc etiamsi poneretur materia aeterna, etiam sensu increatae seu infectae, ex ea nunquam vita oriri posset aut potuisset, multo minus vita intellectiva; eo vel magis quod materia ex sese subiacet legi inertiae, a modernis agnitae.

II. Probatur quoad Dei naturam. Nemo dat quod nullo modo habet; ergo omnis perfectio adinventa in effectu qua tali praecontineatur oportet in causa saltem aliquo modo. Igitur omnes perfectiones creaturarum aliquo saltem modo praehabentur in Causa Prima. Ergo ex cognitione creaturae cognoscitur aliquo saltem modo Dei natura Deique perfectiones.

Nota. 1° Causa Prima, quia prima, ideo transcendit omnem ordinem naturae creatae; propterea nunquam est causa stricte univoca, sed semper analoga. Unde Deus ex creatura non cognoscitur

v. g. ut pater ex filio, sed ut artifex ex artefacto; non stricte univoce, sed analogice.

2° Causa Prima, quia talis, excludit omnem passivam potentialitatem, omnemque includit actualitatem, seu infinitae perfectionis sit oportet. Iamvero infinitam suam perfectionem nulli effectui communicare potest, non ob defectum potentiae activae in Causa Prima, sed ob defectum potentialitatis in ipso effectu. Effectus enim omnis importat quidditative ideoque metaphysice dependentiam a causa, saltem in *fieri*, vel insuper in *esse*. Quod autem dependet in natura (hic attendatur ad discrimen in processione Filii et Spiritus Sancti quatenus personae sunt in identitate numerica naturae cum Patre), ideoque in alietate naturae, non potest esse infinitae perfectionis seu absolute independens. Uno verbo: Deus factus (creatus) repugnat, quia qua *Deus* deberet esse infinitae perfectionis, consequenter absolute independens, qua *factus* dependeret metaphysica necessitate a Factore. Ergo omnis humana cognitio Dei ex creaturis est necessario imperfecta.

3° Perfectiones itaque finitae, in creaturis repertae, in Dei cognitionem ducunt, sed diversimode: aliae enim sunt perfectiones *purae*, quae sc. nullam imperfectionem in suo claudunt conceptu, ut vita, intelligere, bonitas etc.; aliae vero sunt *mixtae*, quae nempe aliquam imbibitam habent imperfectionem v. g. ratiocinari, quod est intelligere ex discursu causaliter. — Cum ergo Deus infinite perfectus sit, ideo perfectiones omnes praecontinet, puras quidem formaliter, mixtas vero virtualiter, utrasque eminenter.

Hinc via *causalitatis* tripartitur in viam *affirmationis*, qua omnis perfectio, pura vel saltem depurata, de Deo praedicatur; — in viam *negationis*, qua omnis vel minima imperfectio de Deo negatur; — in viam *eminentiae*, qua omnis perfectio Deo tribuitur gradu infinite altiore, quam in ulla creatura reperiatur aut ab ulla mente creata vel creabili capi possit. Deus enim non tantum in *esse*, sed ideo etiam in *cognosci* transcendit infinite omnem vim intellectivam creatam vel creabilem.

III. Probatur praedata doctrina auctoritate. *Sap.* 13, 1 *ss.* « Vani autem sunt omnes homines in quibus non subest scientia Dei; et de his quae videntur bona, non potuerunt intelligere eum

bui est, neque operibus attendentes agnoverunt quis esset artifex.... Quorum si specie delectati, deos putaverunt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est; speciei enim generator haec omnia constituit. Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis quoniam qui haec fecit fortior est illis; a magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum videri.... Si enim tantum potuerunt scire ut possent aestimare saeculum, quomodo huius Dominum non facilius invenerunt? »

Rom. 1, 20 « Invisibilia enim ipsius [Dei] a creatura mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus et divinitas, ita ut sint inexcusabiles » qui Deum non glorificant eique gratias non agunt.

Conc. Vaticanum, Constit. dogmat. de Fide Catholica, cap. 2 de Revelatione: « Eadem Sancta Mater Ecclesia tenet et docet Deum, rerum omnium principium et finem, naturali humanae rationis lumine e rebus creatis certo cognosci posse; invisibilia enim ipsius.... ». Et can. 1 de Revel. « S. q. d. Deum unum et verum, Creatorem et Dominum nostrum, per ea quae facta sunt, naturali rationis humanae lumine certo cognosci non posse, a. s. » *Denzinger,* Enchiridion Symbolorum et Definitionum, n. 1634 et 1653. Cf. *Granderath,* Constitutiones dogmaticae Sacros. Oecumen. Conc. Vaticani, p. 32 ss., 77 ss., 97.

Nota. 1° Licet Conc. Vaticanum non definiverit Deum naturali rationis lumine ex creatuiris *stricte demonstrari* posse, *certae cognitionis* possibilitas vere et stricte demonstrari potest et demonstratur ex principio causalitatis a posteriori, ut supra habitum est. Cf. *Granderath* p. 40.

2° Haec ergo possibilitas certo cognoscendi Deum ex creaturis naturali rationis lumine est veritas et *rationis* et *fidei.*

3° Haec veritas sub utroque hoc respectu valet etiam in statu naturae lapsae et absque omni prorsus revelatione vel adiutorio supernaturali, quia ex una parte principium causalitatis est metaphysicum et ideo universale pro omni statu, et ex altera parte post peccatum originis naturalia manserunt integra. — Verba vero S. Scripturae et Conc. Vaticani agunt de facto de homine lapso, quod Acta Concilii insuper expresse dicunt. Cf. *Granderath* p. 33 ss.

4° « Etsi in canone legatur vocabulum ‚Creator', non ideo *definitur*, creationem proprie dictam ratione demonstrari posse; sed retinetur vocabulum, quo Scriptura (Sap. 13, 5) hanc veritatem revelans utitur, nihil ad eius sensum determinandum adiecto ». *Acta Vatic.* penes *Granderath* p. 42. — Est tamen creatio stricte dicta non tantum veritas fidei, sed etiam ex solius rationis principiis certo cognoscibilis.

(a) Obiicitur I. Inter obiectum demonstrandum et potentiam cognoscentem debet esse proportio: sed inter Deum et intellectum nostrum nulla est proportio: *quia finiti ad infinitum nulla est proportio:* ergo. R. D. Debet esse aliqua proportio in cognoscendo, C.; in essendo, N.

II. Deus nequit demonstrari ex creaturis contingentibus. R. D. qua contingentes sunt, C.; qua necessariae sunt ex suppositione, quod existant (1), N.

III. Non datur creatura perfectissima: ergo nec ens optimum. R. N. Cons.: disparitas est, quia creatura perfectissima implicat in terminis contradictionem; non sic ens optimum.

IV. Si daretur calor infinitus, praeter illum non daretur alius calor, et nullum compateretur frigus: ergo etiam si daretur ens optimum et infinitum, praeter illud non daretur aliud ens, et nullum compateretur malum. R. N. cons.: disparitas est; quia calor infinitus formaliter contineret omnes calores, et naturaliter ageret, non sic est in Deo.

ASSERTIO II.

Ratio ultima constitutiva et distinctiva essentiae divinae est ipsius existentia essentialis (2). Ita docet Doctor

---

(a) Auctor incipit.

---

(1) Resp. negando omnino antecedens, quia praecise qua contingentes exigunt sui causam, ideoque et Causam Primam, ne procedatur in infinitum. Vel dist. nequit cognosci perfecte, C. imperfecte cognosci et certo demonstrari, N.

(2) Existentia essentialis, aseitas *positiva*, Ipsum Esse Subsistens prout abstrahit ab uni-vel tripersonalitate, infinitas *radicalis* tamen, non attributalis, sunt synonyma. — Excluditur ergo *aseitas negativa* seu non ab alio esse ut insuffi-

subtilis Ioannes Duns Scotus in 1, dist. 1. q. 2 (1) et Scotistae communiter contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. *Exod.* 3, 14 Deus seipsum definiens ait: *Ego sum, qui sum.* Ratio est; quia sola essentialis existentia primo distinguit essentiam divinam ab omni alio, ipsaque est radix omnium perfectionum divinarum. Cur enim Deus est infinitus, a se, aeternus, immutabilis etc., nisi quia est essentialiter existens? ergo.

Obiicitur I. Deus in ratione existentiae convenit cum omnibus aliis rebus existentibus. R. D. Deus convenit cum omnibus aliis rebus in ratione existentiae essentialis, a qua omnia profluunt, N.; in ratione existentiae ut sic, C.

II. Infinitas distinguit ab omni alio. R. D. distinctione quidditativa et primaria, N.; secundaria, C.

III. Vita est de essentia Dei. R. D. vita radicalis, C.; formalis, N.

IV. Existentia non est de essentia creaturae: ergo nec de essentia Dei. R. N. Cons.: disparitas est; quia creatura est indifferens ad existendum [seu contingens], non sic Deus.

ASSERTIO III.

Inter essentiam divinam ac attributa divina datur distinctio scotistica. Scotus 1. d. 2. q. 7 (2) et Scotistae contra Thomistas, et Recentiores.

Probatur. A parte rei, independenter a nostris conceptibus, actualiter, formaliter, Deus est Trinus in Personis, Pater non est Trinus. Essentia Divina est una in Tribus Sanctissimis Personis. Relatio vero Personalis non est una, *ex* 1. *Ioan.* 5. Pater generat, essentia non generat, *ex Concil. Lateranensi:* essentia est commu-

---

ciens et soli Patri competens pleno sensu. Item reiicienda ut contradictio *aseitas causativa,* quasi Deus ita foret a se ut causasset vel causaret se. Etenim nil potest esse sibi causa essendi; nam qua *causa* deberet *iam esse,* cum operatio sequatur esse posterioritate durationis vel naturae vel saltem signi; qua *sibi* causa essendi, deberet *nondum esse* realiter; sed iam esse et nondum esse implicat; ergo. Ceterum *intra* divinitatem non potest esse sermo de causatione, sed tantum de *principiatione,* quia illa importat, secus ac haec, alietatem naturae.

(1) Cf. Scotus, *Oxon.* 1 d. 2 q. 2 n. 4 et d. 3 q. 2 n. 17.

(2) n. 41 ss. et d. 8 q. 4.

nicabilis Filio, non Paternitas, *ex Concil. Flor.:* Verbum Divinum caro factum est, non essentia, *ex Concil. Tolet.:* Filius procedit per intellectum, non immediate per essentiam: Spiritus Sanctus procedit per voluntatem, non per intellectum: ergo scotistice distinguuntur.

Obiicitur I. Concilia et SS. Patres asserunt essentiam et attributa differre sola ratione. R. Per distinctionem rationis intelligunt illam, quae non est realis.

II. Damnata est sententia Gilberti distinguentis essentiam divinam ab attributis. R. Quia distinxit realiter, ut testantur DD. Seraphicus, Angelicus, et eximius Suarez.

III. Essentia divina foret in potentia ad attributa. R. D. in potentia passiva, N.; emanativa, C. (1).

IV. Essentia divina perficeretur ab attributis. R. D. per informationem, N.: per identitatem perfectam, C. (2).

ASSERTIO IV.

Immutabilitas divina excludit a Deo receptionem relationis realiter distinctae. Communissima Theologorum (3).

Probatur. *Malach.* 3, 6: *Ego Dominus et non mutor. S. August. l. I. de Trinit. cap.* 5. *nullam habere mutabilitatem solius est Creatoris.* Ratio est: quia receptio relationis realis dicit potentialitatem, compositionem et imperfectionem; atqui haec Deo repugnant: ergo.

Obiicitur I. Deus dicitur de novo creator. R. D. per relationem realem in se receptam, N.; per terminationem dependentiae creaturae ad ipsum (4), C.

II. Per dependentiam creaturae ad Deum creatura dicitur creata: ergo per ejusdem terminationem Deus nequit dici creator. R. D. cons: intrinsece, C.; extrinsece, N. cons.

---

(1) Scotistae distinguunt potentiam *effectivam,* quae per actum transeuntem producit effectum extra se; *elicitivam,* quae producit actum immanentem intra se; *emanativam,* ex qua aliquid absque actione profluit saltem formaliter distinctum.

(2) Intellige: per informationem realem i. e. inter duo realiter distincta ut anima et corpus, sapientia et homo, sic negatur.

(3) Scotus, *Oxon.* 1 d. 8 q. 5.

(4) Per relationem realem creaturae inhaerentem, Conc.

III. Verbum Divinum intrinsece dicitur homo, et unitum humanitati. R. D. quasi in se (1) reciperet humanitatem, vel unionem hypostaticam, N.; quia Personalitas Verbi personat naturam humanam, C.

IV. Relatio producentis et producti est mutua: ergo Deus per relationem in se receptam debet dici creator. R. D. ant., in creatis, C. ant.; in divinis, N. ant. cum conseq.

V. Deus *Gen.* 6, 7 dicit: *poenitet me fecisse eos;* scilicet homines: ergo contigit mutatio. R. D. cons. in effectu producto C.; in affectu producentis, N. cons.

ASSERTIO V.

Res temporales non coextiterunt physice aeternitati. Scotus I. d. 39. q. un. (2) SS. ac RR. contra Thomistas.

Probatur. Implicat aliquid coexistere alteri physice, quod in se physice non existit, quia coexistere physice dicit relationem realem, quae exigit extrema physice existentia; atqui res temporales ab aeterno physice non extiterunt in se; ergo nec physice coextiterunt aeternitati Dei: sicut loca de facto existentia non fuerunt ab aeterno physice praesentia immensitati Dei.

Obiicitur I. Sacra Scriptura et sancti Patres docent omnia in aeternitate esse Deo praesentia. R. D. Obiective, C.; physice, N. (3).

II. Aeternitas Dei continet omne tempus. R. D. continentia formali et actuali, N.; eminentiali et virtuali, C.

III. Res temporales coexistunt toti aeternitati. R. D. et totaliter, N.; secus, C. (4).

IV. Aeternitas est indivisibilis et tota simul, nullas habens partes. R. D. Nullas habens partes formaliter et entitative, C.; eminentialiter et virtualiter, N.

V. Deus ab aeterno non cognosceret creaturas existentes: ergo non cognosceret eas intuitive. R. N. cons. quia cognosceret eas in

(1) Reali mutatione.

(2) n. 8 ss.

(3) Obiective i. e. ut cognita, C.; physice i. e. ut existentia, N.

(4) Aeternitas enim formaliter est *tota simul,* virtualiter autem complectitur et *transgreditur* omne tempus et aevum.

sua essentia, qua eas perfectissime continet in *esse* (1), in *causare*, et in *cognosci*.

ASSERTIO VI.

Ideae divinae sunt ipsaemet creaturae a Deo praeconceptae ut factibiles. Scotus 1. d. 35 (2) et Scotistae contra Thomistas.

Probatur. Idea est illud exemplar, ad quod artifex aspicit, ut ad eius similitudinem faciat opus externum, et cui artifex comparat artefactum, et quod ab esse obiectivo in mente artificis transit per huius operationem ad esse existentiale ad extra; atqui haec non conveniunt essentiae Divinae, nec intellectioni divinae, ut patet, sed solis creaturis a Deo praeconceptis ut factibilibus: ergo hae, et non essentia divina vel intellectio divina, erunt ideae divinae.

Obiicitur I. Ideae divinae sunt in mente Divina. R. D. obiective, C.; formaliter, N.

II. Ubi ergo sunt formaliter? R. formaliter nondum existunt, sed sunt possibiles.

III. Ideae sunt Deo consubstantiales, quales non sunt creaturae. R. D. sunt consubstantiales ut sunt in seipsis, N.; ut sunt in mente divina, C.

IV. Inter creaturas factibiles et factas non est similitudo. R. D. imitationis, C.; univocationis, N. (3).

V. Idea est causa ideati. R. D. in Deo, N.; in creaturis subd: est causa physica, N.; moralis, C.

ASSERTIO VII.

Deus novit futura libera absoluta in sua essentia, supposito suo libero decreto de eorum futuritione. Scotus 1. d. 39 (4) cum suis.

---

(1) In esse i. e. Essentia seu Esse divinum infinitum, finite communicabile (non formaliter, sed causaliter, vel etiam hypostatice), est radix ultima possibilitatis cuiusvis creaturae.

(2) Praesertim n. 12 ss.

(3) Ut hae solutiones intelligantur bene prae oculis habendae sunt ipsa Assertio eiusque probatio. Quarta solutio videtur intelligenda de imitatione *causali*, ut deducitur ex quinta obiectione.

(4) q. unica, n. 21 ss.

Probatur. *Eph.* 1, 11: *Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suae. S. August. in Enchir. c.* 95: *Divinum decretum est principium essendi omnium futurorum contingentium.* Ratio est; quia nulla creatura potest produci, nisi dependenter ab actuali concursu Dei; ergo nec esse actu futura, nisi dependenter ab actuali decreto divino.

Obiicitur I. Si Deus certo praesciat nostros actus liberos futuros: ergo sunt necessario futuri. R. D. seq. necessitate absoluta et antecedente, N. seq.; hypothetica et consequente, C. seq.

II. Decretum Dei praecedit nostros actus liberos in tempore factos, estque immutabile: ergo nostri actus liberi sunt futuri necessario necessitate absoluta. R. D. ant. Praecedit aeternitate, C. ant.; praecedit determinationem futuram nostrae voluntatis ad eos, N. ant., quia hanc concomitatur, et N. conseq. *Non enim antecedit voluntates nostras, ne laedat arbitrium nostrum,* ait *S. Chrysostomus hom.* 12. *in ep. ad Hebr.*

ASSERTIO VIII.

Dictum decretum non est physice praedeterminans. Scotus 2. d. 37. q. 2. SS. et RR. contra Thomistas.

Probatur. Decretum praedeterminans non est in potestate voluntatis creatae, eamdemque in determinando praecedit, et infert necessario actum futurum a creata voluntate, cum per dictum decretum tanquam *medium a quo sciat* Deus nostros actus futuros; atqui scientia est cognitio evidens per medium habens necessariam connexionem cum obiecto cognito; ergo decretum praedeterminans tollit libertatem voluntatis creatae, adeoque non datur.

Obiicitur I. Causa secunda non agit nisi ut mota a prima. R. D. motione praedeterminante, N. concomitante, C.

II. Causa prima prius agit, quam voluntas creata. R. D. Prioritate dignitatis et *a quo,* C. prioritate naturae et *in quo,* N.

III. Deus causat determinationem voluntatis creatae. R. D. simul cum voluntate creata, C. secus N.

IV. Causa est prior effectu: ergo decretum Dei est prius nostra

determinatione, quia illud est causa huius. R. D. est causa nostrae determinationis formalis, C. fundamentalis, N. (1).

V. Causa secunda dependet a prima etiam in operando. R. D. hoc est, actio creaturae dependet a Deo ut effectus, et simul a creatura ut actio, C. secus N. (2).

ASSERTIO IX.

Dictum decretum est concomitans voluntatem creatam in determinando. Scotus 3. d. 17. q. un. n. 5. Scotistae contra Thomistas et RR.

Probatur. Dictum decretum non est antecedens in determinando voluntatem creatam, ut modo dictum; nec est subsequens, cum sicut voluntas creata nequit operari in tempore sine concomitante concursu Dei, sic nequit etiam esse se ab aeterno determinatura sine concomitante decreto divino; ergo erit concomitans, coincidendo in eandem prorsus determinationem cum voluntate creata, ac si ab aeterno coexisteret Deo, cum voluntas divina in genere causae volitivae eminenter contineat creatam (3).

Obiicitur I. Nihil volitum, quin praecognitum; atqui Deus vult determinationem voluntatis creatae futuram; ergo eam iam ante suum decretum debet praecognoscere. R. D. min. futuram specificative, C. reduplicative, N. quia per suum decretum cum voluntate creata eam modo facit futuram (4).

---

(1) Haec distinctio videtur intelligenda: determinatio nostra formalis i. e. actualis utique dependet a Deo, non tamen solo, sed etiam a libero nostro arbitrio, ita ut *ante* actualem determinationem, et proin in fundamento seu in radice, et non tantum in actu, duplex sit causa: Deus ut prima, homo ut secunda. Vide obi. V.

(2) Actio creaturae *elicitur* a creatura simul cum *efficitur* a Creatore: v. Ass. III. nota 1. — Ubi agitur de peccato, actio qua *physica entitas* seu *effectus* est etiam a Deo, qua *moralis malitia* seu *defectus* est a sola causa defectibili et deficiente seu a creatura.

(3) Quod quidem sanae rationi elucet et arridet, ubi agitur de actu bono sive ethice tantum sive insuper theologice; ast quando agitur de voluntate peccaminosa, difficulter valde, ut mitius loquar, haec conclusio et addita ratio intelliguntur. Qua de re consulantur Auctores fusiores simul et profundi.

(4) Mens Auctoris videtur esse: Deus vult determinationem voluntatis creatae futuram i. e. *quae* futura est, C.; *qua* futuram, quasi a solo Deo pendeat et non iam simul etiam ab ipsa voluntate creata, intentionaliter tamen, ponatur, sic N.

II. Ideo Deus vult, quia ego volíturus sum. R. D. ut ly *quia* sit nota causalitatis, N.; concomitantiae voluntatis divinae cum creata, C.

ASSERTIO X.

Non datur in Deo scientia media. Ita Schola Angelica et Subtilis contra RR.

Probatur. Scientia media est, qua Deus antecedenter ad omne decretum suae voluntatis, in ipsa determinata veritate obiectiva futurorum contingentium in seipsis, videt certo, quid quaelibet causa libera esset actura, si poneretur in his circumstantiis cum his auxiliis; atqui Deus nullum futurum conditionatum videt ante suum decretum: ergo. Probatur min.: futura libera conditionata non sunt a seipsis futura, alias essent naturaliter futura: ergo a causa secunda extrinseca: atqui haec actu operari nequit sine prima secum cooperante; ergo etiam nequit intelligi operatura sine actuali decreto, quo velit ei cooperari.

Obiicitur I. Decretum divinum esset ponendum, si conditio talis futuri conditionati poneretur: v. g. Deus dicit, ego volo creare Petrum, et ponere in his circumstantiis cum hac gratia, et offero ipsi meum concursum paratum, et si voluero, tunc eliciturus est amorem. R. Contra est 1° effectus in actu supponit causam actualiter positam, atqui futurum conditionatum in esse talis est effectus in actu, id est, est actualiter conditionate futurum, et non possibiliter tantum: ergo requirit decretum divinum actu positum. — 2° Deus habet decretum actuale salvandi omnes homines; atqui hoc decretum in reprobis est circa obiectum conditionate futurum: ergo Deus habet actuale decretum. — 3° Stantibus his omnibus, potest etiam Deus dicere: Si non voluero, non est eliciturus amorem: ergo amor non est magis conditionate futurus, quam non futurus. — 4° Si apud Tyrios fuissent facta miracula, certum est, quod elicituri fuissent poenitentiam, et Deus hanc voliturus fuisset. In quo autem Deus hoc scivisset? — 5° Futurum liberum conditionatum dicit duo, scilicet cooperationem nostram futuram, et decretum Dei ponendum; in quo autem haec duo videntur nisi in decreto actuali?

II. Ante decretum Dei inter duas propositiones contradictorias de futuro contingenti v. gr. Petrus amabit Christum, Petrus non amabit Christum, una debet esse vera, et altera falsa: ergo ante decretum divinum datur veritas obiectiva rerum et propositionum; adeoque in ea poterit Deus videre futura libera ante suum decretum. R. N. suppositum antecedentis; quod ante decretum Dei possint formari propositiones *de futuro contingenti,* quia ante decretum Dei nihil est futurum: cum per decretum fiant modo futura: Quare ante decretum Dei omnes propositiones sunt in materia necessaria, adeoque illa: *Petrus amabit Christum,* est necessario falsa. Quando vero Scotus dixit: Propositiones de futuro contingenti ante decretum esse *neutras* voluit, quod ante decretum Dei non dentur propositiones de futuro contingenti, et consequenter nec sint verae, nec falsae. Ita Mastrius *disp.* 9. *Logic. qu.* 1. *art.* 2. *num.* 19. *et* 20 (1).

ASSERTIO XI.

Omnipotentia divina est ipsa voluntas divina volitioni divinae efficaci subordinata. Scotus quaest. 4. Prologi (2). Scotistae et Recentiores.

Probatur. I. *Psalm.* 13. *Omnia quaecumque voluit, fecit. S. Augustinus lib. de speculo, c. 7. de Deo inquit: Qui omnia, quae ex nihilo creasti, sola voluntate fecisti.*

II. Voluntas est potentia proxima spirandi ad intra: ergo etiam erit potentia proxima producendi ad extra.

III. Quia intellectus divinus est infinitus in genere potentiae cognoscitivae, non compatitur secum aliam potentiam cognoscitivam ad extra: ergo, cum voluntas divina sit etiam infinita in genere potentiae volitivae et activae, non compatietur secum aliam potentiam activam ad extra.

---

(1) Ante decretum Dei verum et certum est, *alterutram* ex duabus contradictoriis verificatum iri, quia non possunt ambae esse simul verae, neque simul falsae; ast *utra* verificanda sit, hoc dependet a decreto Dei et hominis sine quo neutra determinate futura est adeoque sciri potest.

(2) Cf. Hieronymus a Montefortino, Summa Theol. p. 1 q. 25 et q. 19 a. 4.

Obiicitur I. Essentia divina continet virtualiter et eminenter omne factibile: ergo est potens facere omne factibile. R. D. Cons. radicaliter et remote, C.; immediate et proxime, Neg.

II. Voluntas divina est potentia productiva ad intra, omnipotentia vero est potentia productiva ad extra; ergo ab invicem distinguuntur. R. D. Cons. quoad principale significatum, N.; quoad connotatum, C. Cons.

III. Ergo etiam volitio divina erit omnipotentia. R. N. quia haec convenit Deo naturaliter, illa libere.

ASSERTIO XII.

Deus habet veram et sinceram voluntatem salvandi omnes homines. Ita Sacra Scriptura, Sancti Patres, et Theologi.

Probatur *I Timoth.* 2, 4: *Deus vult omnes homines salvos fieri. S. Leo serm.* 11. *de Passione Domini: Pro omnibus impiis mortuo Domino, etiam Iudas in eo potuisset consequi remedium, si non festinasset ad laqueum.* Ratio est, quia ideo, ut salvaret, Deus creavit homines, pro iisdem dedit suum Unigenitum filium, pro iisdem creavit coelum et terram, instituit Sacramenta, confert omnibus gratias actuales, et omnia media ad salutem necessaria: ergo vere et sincere vult salutem omnium.

Obiicitur I. Deus in Sacra Scriptura dicitur aliquos deserere, despicere, excaecare, obdurare. R. D. non dando omnibus gratiam sufficientem, N. effectricem C.

II. Si Deus efficaciter vult omnes homines salvos fieri, cur non dat omnibus talem gratiam ? Resp. Quare illi homines, quibus Deus dat gratiam sufficientem ad consequendam beatitudinem non cooperantur huic gratiae ?

III. Cur tot parvuli coelum non intrant ex defectu baptismi, et tot gentiles ex defectu verae fidei pereunt ? R. Deus parvulis providit de baptismo, ad quem de lege ordinaria pervenire possunt: si non perveniant, est per accidens. Gentiles accipiunt gratiam ad servandam legem naturalem, qua observata Deus ipsos illuminabit ad fidem veram.

ASSERTIO XIII.

Praedestinatio efficax electorum ad gloriam facta est ex praevisis eorum meritis. Ita Vasquez, Lessius, Becanus, Amicus, Molina, etc.; ex nostris: Faber, Pontius, Cavellus, Frassen, Boyvin, etc. contra plurimos Thomistas et Scotistas.

Probatur I. Ex Sacra Scriptura *Matth.* 25, 34: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi; esurivi enim, et dedistis mihi manducare etc. Item* vita aeterna dicitur merces *Matth.* 5, 46; bravium 1 *Corinth.* 9, 24; corona iustitiae 2 *Timoth.* 4, 8.

II. *Ex S. Ambrosio l.* 5. *de fide c.* 3. *in c.* 20. *Matth. Deus personarum acceptor non est: unde Apostolus ait: Quos praescivit, et praedestinavit; non enim ante praedestinavit, quam praesciret, sed quorum merita praescivit, eorum praemia praedestinavit.*

III. *Ratione:* Si electi fuissent sine meritis praedestinati ad gloriam, tunc praesciti ante praevisa demerita fuissent negative reprobati; sequela nequit admitti; ergo. Maior est adversariorum: minor probatur. Si praesciti ante praevisa demerita fuissent negative reprobati, sequeretur, quod necessario sint damnandi; consequens non admittitur; ergo nec antecedens. Probatur sequela maioris: Illi necessario damnantur, qui non possunt facere, ut praedestinentur ad gloriam: quia in cuius potestate non est medium, in eius potestate etiam non est finis: atqui praesciti non possunt facere, ut praedestinentur ad gloriam, quia hoc non possent facere per sua merita, cum praedestinatio secundum adversarios non fiat dependenter a meritis: ergo necessario damnantur.

IV. Admissa praedestinatione efficaci ad gloriam ante praevisa merita, gignitur in electis socordia, et in reprobis desperatio; nam quilibet cum Calvino sic posset argumentari: *vel sum praedestinatus, vel non sum? si sum praedestinatus, infallibiliter salvabor, quidquid egero; quid igitur opus magno labore, et studio? si non sum praedestinatus, infallibiliter damnabor, quidquid egero; ad quid ergo bona opera?*

Obiicitur I. *Eph.* 1, 4: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius*

in charitate etc. ergo. Respondetur, Apostolum loqui de electione ad *gratiam* gratuita per exclusionem operum elicitorum viribus naturae; quod exinde patet, quia alloquitur omnes Ephesios, qui tamen non omnes erant praedestinati.

II. *S. August. l. de fide ad Petrum c.* 3. *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita sua bonitate praedestinavit ad regnum.* Resp. quod S. Augustinus velit, Deum nos sine meritis solius liberi arbitrii praedestinasse, non tamen sine meritis fundatis in gratia.

III. Omnis ordinate volens prius vult finem, quam media: atqui Deus est ordinatissime volens: ergo prius vult finem scil. gloriam, quam media scilicet merita. R. Dist. mai. Omnis ordinate volens finem sibi vel alteri absque dependentia a libera cooperatione alterius, prius vult finem quam media C. M.; omnis ordinate volens finem sibi vel alteri sub formali ratione praemii per liberam eius cooperationem assequendi, prius vult finem quam media, subd.: efficaciter et absolute tamquam causa, quae se sola sit adaequata respectu intentionis finis et electionis mediorum efficacium N. Mai.; inefficaciter et inadaequate, alterius causalitatem supponendo C. Mai. et, concessa minore, similiter dist. Cons.

IV. Deus ad gratiam finalem praedestinat sine meritis de condigno: ergo etiam ad gloriam. R. N. Cons.: disparitas est, quia Deus decernit dare gratiam finalem, non tamquam praemium sed tamquam puram gratiam; at gloriam decrevit conferre tamquam praemium.

V. Christus est exemplar nostrae praedestinationis, sed Christus fuit praedestinatus ante praevisa merita: ergo etiam nos. Resp. dist. Mai. Christus est exemplar nostrae praedestinationis ad gratiam conc. Mai., ad gloriam, neg. Mai. quia alias nobis in executione etiam daretur gloria sine meritis, sicut Christo, quod nullus admittit.

Nihilominus etiam est communis sequens

ASSERTIO XIV.

Praedestinatio ad gloriam ordine intentionis facta est ante praevisa merita, ordine tamen executionis praesupponit merita. Ita Doctores Seraphicus, Angelicus, et Subtilis, Suarez, Bellarminus, Arriaga, et plurimi alii contra multos.

Probatur I. *Eph.* 1, 4: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati.*

II. *S. August. l. de fide ad Petr. c.* 3. *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita sua bonitate praedestinavit ad regnum. — Conc. Valent. sub Benedicto XIII. c.* 3. *Fidenter fatemur, in praeelectione electorum ad vitam misericordiam praecedere meritum bonum.*

III. *Ratione Scoti:* Omnis ordinate volens prius vult finem quam media, quia finis est causa mediorum: atqui Deus est ordinatissime volens: ergo prius vult finem, quam media, scilicet merita.

IV. Deus sine meritis aliquos praedestinat ad gratiam finalem efficacem, etiam secundum adversarios: ergo etiam sine meritis eosdem praedestinat ad gloriam, cum ad praedestinationem ad gratiam finalem infallibiliter sequatur praedestinatio ad gloriam.

Denique mysterium praedestinationis non esset inscrutabile, quia posset dari ratio, cur sanctus Petrus fuerit praedestinatus, et non Iudas: quia videlicet Deus praevidit merita Petri, et non Iudae: ergo ut hoc mysterium sit inscrutabile, debet dici quod praedestinatio facta fuerit ante praevisa merita.

Obiicitur I. S. Scriptura et Sancti Patres dicunt propter merita decerni gloriam electis. Resp. Dist. ordine intentionis, nego; executionis in- et externae, concedo.

II. Decretum intentivum se solo est efficax. Resp. dist. radicaliter, concedo; proxime, nego.

III. Vi decreti intentivi datur gloria gratis. Respondeo, distinguo: ex parte actus, concedo; ex parte obiecti, nego.

IV. Praedestinatio ante merita est suppositio voluntatem creatam antecedens. Respondeo, distinguo: duratione, concedo; causalitate, ponendo in voluntate creata aliquid necessitans eandem ad suos actus, nego.

V. Haec sententia gignit in electis socordiam, et in reprobis desperationem: nam quilibet cum Calvino sic posset argumentari: *Vel sum praedestinatus, vel non sum? si sum praedestinatus, infallibiliter salvabor, quidquid egero; quid igitur opus magno labore, et studio? si non sum praedestinatus, infallibiliter damnabor, quidquid egero; ad quid ergo bona opera?* Resp. nego

sequelam. Quia Deus, quos praedestinavit ex parte actus liberaliter, in suo decreto intentivo implicite et virtualiter ex parte obiecti, et in decreto executivo formaliter et explicite etiam voluit, ut per bona opera mereantur gloriam.

ASSERTIO XV.

Reprobatio positiva facta est propter praevisa demerita. Communissima Theologorum.

Probatur. *Oseae* 13, 9: *Perditio tua (ex te) Israel. — Concilium Valentinum sub Benedicto XIII. cap.* 3. *ait, in damnatione perieurorum meritum malum praecedere iustum Dei iudicium.* Ratio est quia damnare aliquem sine praevisis demeritis foret contra summam Dei bonitatem, nec Christus pro omnium salute mori potuisset; ergo.

Obiicitur I. *Roman.* 9, 11: dicitur: *cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni aut mali egissent, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Respondeo S. Paulum loqui de reprobatione negativa, quae est odium, non positive, sed negative, seu minor dilectio, sicut *Genes.* 29, 31 dicitur: *Videns Dominus, quod odio haberetur Lia,* hoc est minus diligeretur, quam Rachel.

II. Deus est supremus Dominus creaturarum, et beatitudo supernaturalis non est debita homini: ergo Deus potest hominem sine peccatis reprobare. Respondeo distinguo consequentiam, positive, nego; negative, concedo consequentiam.

III. Deus potest hominem annihilare sine culpa; ergo etiam damnare sine culpa. Resp. nego conseq. quia in annihilatione nihil est de crudelitate, sicut est in damnatione hominis sine culpa.

ASSERTIO XVI.

Processiones divinae non sunt intellectio et volitio essentialis, sed actus notionales scilicet dictio Verbi et spiratio activa Spiritus Sancti. Scotus 1. dist. 29. q. 3 (1) cum suis contra Thomistas.

(1) Scotus, *Oxon.* 1 d. 2 q. 7 n. 22 ss.; d. 6 q. un. n. 2 ss.

Probatur. Actio generativa Filii est mere relativa, et propria soli Patri: actio spirativa Spiritus sancti est mere relativa, et propria soli Patri et Filio: atqui intellectio et volitio essentialis non sunt relativae, sed absolutae, et communes omnibus tribus Sanctissimis Personis; ergo intellectio essentialis non est actio generativa Filii, sed *dictio,* et volitio essentialis non est actio productiva Spiritus sancti, sed *spiratio activa.*

Obiicitur I. Dictio est intellectio. Respondeo, distinguo; formaliter, nego; radicaliter, concedo.

II. Intellectus habet tantum unicum actum. Respondeo, distinguo: operativum, concedo; ita ut praeter illum non possit habere alium productivum, nego (1).

III. In creatis intellectio est verbum mentis: ergo etiam in Divinis intellectio erit Verbum divinum. Respondeo, nego consequentiam. Disparitas est, quia intellectio in creatis producitur a memoria foecunda, et ab hac realiter distinguitur; non sic est in Divinis.

IV. Intellectus divinus, ut est in Patre, est principium Filii; ergo intellectio, ut in Patre, est productio Filii. Respondeo, nego consequentiam, quia intellectio non est relativa, intellectus vero in Patre est foecundus.

ASSERTIO XVII.

Personae Divinae formaliter constituuntur et distinguuntur per proprietates relativas. Scotus 1. dist. 26 q. un. et Scotistae contra Thomistas.

Probatur *ex cap. Firmiter de Summa Trinitate* dicente: *Haec Sancta Trinitas secundum communem essentiam individua, et secundum personales proprietates discreta....* (2). Ratio est, quia in Divinis omnia absoluta sunt communia tribus Sanctissimis Personis; ergo Personae Divinae debent distingui per propretates personales relativas, quia hae non sunt absolutae, nec communes.

---

(1) Patet hic sermonem esse non de reali, sed de *formali* distinctione seu alietate. Cf. Assertio III.

(2) Conc. Lateran. IV: Denz. n. 355.

Obiicitur I. Quod refertur per relationem, est prius illa: atqui Pater refertur ad Filium per paternitatem; ergo est prior paternitate, adeoque per eandem non constituitur. Resp. dist. Mai.: in creatis, Conc. Mai.: in Divinis, Neg. Mai. Disparitas est, quia relatio in creatis est accidens inhaerens fundamento, nec constituit personam; in Divinis autem relatio paternitatis est substantialis, constituens cum essentia divina Personam Patris, adeoque hac nequit esse posterior.

II. Relationes divinae sunt reales: ergo supponunt extrema constituta realiter distincta. Resp. disting. conseq. nisi ipsaemet constituerent Personas, et facerent realiter distinctas, conc. cons.; secus nego consequentiam.

III. Relatio non terminatur ad suam correlationem, sed ad absolutum; ergo paternitas nequit terminari ad filiationem, sed ad absolutum Filii, et consequentar Filius constituetur in esse Personae per aliquid absolutum. Resp. dist. anteced. in creatis, conc.; in Divinis, nego: disparitas est quia in creatis relationes sunt accidentia, et terminus ralationis v. g. *homo genitus,* est natura prior paternitate et filiatione: in Divinis autem relationes sunt substantiales, et subsistentiae, et ibi terminus, v. g. *Filius Divinus,* non est natura prior filiatione, sed per eam constituitur in esse Personae et Filii.

ASSERTIO XVIII.

Praeter paternitatem, filiationem, et spirationem passivam in Sanctissima Trinitate datur etiam spiratio activa. Scotus 1. d. 2. q. 7. cum communissima Theologorum.

Probatur I. *Conc. Lugd. c. Fideli, de Summa Trinitate in* 6. definit, quod *Spiritus sanctus ex Patre et Filio, non tanquam ex duobus principiis, sed tamquam ex uno principio, non duabus spirationibus, sed unica spiratione procedit* (1).

II. Generatio passiva in Filio coëxigit generationem activam in Patre, ergo etiam spiratio passiva in Spiritu Sancto coëxigit spirationem activam in Patre et Filio.

(1) Denz. n. 382.

Obiicitur I. Sancti Patres non faciunt mentionem de spiratione activa. Resp. dist. explicitam Trans.; implicitam, N.

II. Si daretur quarta relatio originis in Divinis, darentur etiam quatuor Personae. Resp. dist. si quarta relatio constitueret Personam, Conc.; secus N. Spiratio enim activa, cum supponat Patrem et Filium in ratione personarum constitutos, hinc nequit constituere personam distinctam a Patre et Filio: quia spiratio activa non est relatio opposita paternitati et filiationi, ideoque eis identificatur.

ASSERTIO XIX.

Relationes originis formaliter non dicunt perfectionem simpliciter simplicem. Scotus Quodlibeto 5. et Scotistae communiter contra Recentiores.

Probatur. Si v. g. *Paternitas* esset perfectio simpliciter simplex, esset in Patre formaliter perfectio infinita, quae formaliter non foret in Filio, et e contra. — Item plus perfectionis esset formaliter in tribus sanctissimis personis, quam in una, contra *S. August. 7. Trinit. 7. dicentem: in Summa Trinitate tantum est una, quantum tres simul.* — Item v. g. *Pater* non foret infinitus quia sibi non identificaret omnem perfectionem, videlicet *filiationem etc.* — Item paternitas eeset melior filiatione, cum perfectio simpliciter simplex ex *S. Anselmo Mon. c. 15. sit melior ipsa quam non ipsa.* Atqui: ergo.

Obiicitur I. Concilia et Sancti Patres asserunt relationes originis esse subsistentias perfectissimas. Respond. dist. realiter Conc.; formaliter, Neg.

II. Relationes originis formaliter sunt incomprehensibiles. Resp. dist. ratione suorum terminorum, Conc.; secus Neg.

III. Adorantur. Resp. dist. ut obiectum formale et motivum, N.; materiale et terminativum, Conc.

IV. Sine relationibus originis Deus foret imperfectus. Resp. dist. ideo quia relationes perficerent essentiam divinam, neg.; ideo quia essentia divina non esset foecunda, Conc.

V. Relatio creata dicit perfectionem; ergo multo magis relatio divina. R. N. Cons. Disparitas est, quia relatio creata est ens acci-

dentale realiter distinctum ab extremis, habens propriam existentiam, nec est ultimo constitutiva et distinctiva suppositi: nihil tale habet relatio divina.

ASSERTIO XX.

Datur in Divinis etiam subsistentia absoluta naturae divinae conveniens, ut praescindit a personalitatibus. D. Subtilis cum suis 3. dist. 4. qu. 2 (1).

Probatur I. *Agatho Papa in Epistola Decretali contenta in 6. Synodo ait: Confitemur trium subsistentiarum unam subsistentiam. S. August. l. 7. Trin. c. 4. Omnis res ad seipsam subsistit, quanto magis Deus.*

II. Essentia divina ut prior personalitatibus divinis, est substantia completa, independens, et incommunicabilis supposito realiter distincto a se; sed hoc est habere subsistentiam absolutam; ergo.

Obiicitur I. Sancti Patres agnoscunt in Deo tres tantum subsistentias. Resp. dist. relativas, Conc.; ita ut praeter has non sit subsistentia absoluta, Neg. (2).

II. Si natura divina praecisa a personalitatibus haberet subsistentiam, foret persona, et sic quatuor essent personae. Resp. dist. Si haberet subsistentiam relativam, Conc. absolutam, Neg., quia haec non facit personam, cum essentiam divinam non reddat omnino incommunicabilem, sed facit ipsam esse et dici *individuum Deitatis.*

ASSERTIO XXI.

Processiones divinae non praesupponunt cognitionem creaturarum. Scotus I. dist. 30. q. 2 (3) Scotistae et Recentiores contrà Thomistas.

Probatur. Naturaliter prior est motio intellectus divini et voluntatis ad terminum infinitum, summe necessarium, et increa-

(1) Scotus, *Oxon.* 1 d. 4 q. 2; Quodlib. q. 4 n. 20; q. 5 n. 23.

(2) Non tamen realiter distincta, sicut nec ipsa natura divina, a tribus subsistentiis relativis.

(3) Et d. 27 q. 3; d. 18 q. un. nn. 4, 5; Sent. 2 d. 1 q. 1 n. 9.

tum, utpote obiectum dignius, quam ad terminum finitum, creatum, et non ita summe necessarium; atqui Verbum Divinum, et Spiritus Sanctus sunt terminus infinitus, increatus, et summe necessarius; non sic creaturae: ergo prior est generatio Verbi Divini, et spiratio Spiritus Sancti, quam cognitio, et amor creaturarum.

Obiicitur I. *S. August. l.* 15. *Trinit. c.* 13. ait: *Verbum natum est de his omnibus, quae sunt in scientia Patris.* Resp. dist. pro signo priori ad generationem Verbi, Conc.; pro signo posteriori, Neg.

II. Verbum procedit ex cognitione comprehensiva omnipotentiae divinae. Respond. dist. Omnipotentiae, ut est perfectio absoluta, Conc.; ut terminatur ad creaturas, Neg.

III. Creaturae iam sunt possibiles ante processiones divinas. Resp. dist. possibiles fundamentaliter, Conc.; formaliter, Neg.

IV. Pater dedit Filio, quaecumque habet Filius: atqui Filius habet cognitionem creaturarum: ergo hanc habet a Patre. Resp. dist. min. Pro signo posteriori ad suam generationem, Conc. pro priori, Nego. Dist. etiam Cons. immediate, Neg. Cons.; mediate, C. Cons.

ASSERTIO XXII.

Processio Filii est generatio, et non processio Spiritus Sancti, quia Filius procedit per intellectum naturaliter, et Spiritus Sanctus per voluntatem libere libertate essentiali, non contingentiae. Scotus 3. dist. 8. q. un. Scotistae contra Thomistas et Recentiores.

Probatur I. Auctoritate S. Augustini *lib.* 5. *Trin. c.* 9 *et* 14. ubi investigans discriminis rationem, cur Spiritus Sanctus non sit Filius, et tamen Verbum sit Filius? sic respondet: *Spiritus Sanctus exit a Patre, non quomodo natus, sed quomodo datus;* idest non per intellectum naturaliter, sed per voluntatem libere.

II. Processio Verbi Divini est naturalis processio viventis a vivente, mediante principio coniuncto, in similitudinem, imo identitatem naturae divinae, quia est per intellectum utpote potentiam naturalem: ergo erit generatio; non sic processio Spiritus Sancti,

cum non sit naturalis processio, utpote quae est per voluntatem, potentiam essentialiter liberam libertate essentiali, non contingentiae, cum non per hanc, sed per illam differat a potentia naturali essentialiter.

Obiicitur I. Per intellectum creatum non generatur filius: ergo nec per intellectum divinum. Resp. Neg. Cons. quia verbum creatum est accidens, nec vivit; Verbum vero Divinum est substantia vivens intellectualis naturaliter producta a vivente Patre in identitatem naturae.

II. Processio Spiritus Sancti est univoca cum processione Verbi Divini: ergo si illa non sit generatio, neque haec erit. Resp. Neg. cons. quia processiones divinae dicuntur univocae tantum propter eamdem essentiam divinam; nam ut productio sit univoca, sufficit quod terminus formalis productionis sit eiusdem naturae in producto, non personalis seu individualis. Iam autem terminus formalis processionum divinarum est ipsa essentia divina.

III. Spiritus Sanctus procedit summe necessario: ergo non libere. Resp. dist. Cons. libertate contingentiae, Conc. Cons.; essentiali, Neg. Cons. Haec enim est inseparabilis a voluntate, iuxta *S. Aug. Enchir. c.* 105. dicentem *aut voluntas non est, aut libera dicenda est.*

ASSERTIO XXIII.

Filiatio, et non spiratio activa, est ratio formalis prima et essentialis distinctiva Filii a Spiritu Sancto (1). Scotus 1. d. 11. q. 2. Scotistae contra Thomistas et Recentiores.

Probatur Sanctus Anselmus *Epist. de processione Spiritus Sancti c.* 1. ait: *Si per aliud non essent plures Filius et Spiritus Sanctus, per hoc solum essent diversi, quod alter nascendo alter procedendo habent esse a Patre.* — Ratio est, quia Pater in esse Patris constituitur per solam paternitatem: ergo etiam Filius in esse Filii per solam filiationem. — Item Filius, etsi non spiraret, adhuc esset productus per intellectum, et Spiritus Sanctus per

(1) Haec Assertio est famosa illa conditionalis Scotistica: *Si Spiritus S. non procederet a Filio, adhuc realiter distingueretur ab Eo.*

voluntatem; atqui idem realiter terminus nequit produci duabus productionibus totalibus et essentialiter diversis: ergo Filius adhuc esset realiter personaliter distinctus a Spiritu Sancto, etsi non spiraret.

Obiicitur I. *Concil. Toletan. XI. de Personis Divinis* ait: *hoc solo numerum insinuant, quod ad invicem sunt.* Resp. idest, quod habent relationes incompossibiles.

II. Iuxta *S. Anselmum: Omnia in Divinis sunt idem, ubi non obviat relationis oppositio.* Resp. Filiatio et Spiratio passiva adhuc forent relationes oppositae seu incompossibiles (sicut Paternitas et Spiratio passiva), etsi Filius non spiraret.

III. Eadem persona potest esse generans, et spirans: ergo etiam eadem potest esse genita et spirata. Resp. neg. cons. quia eadem persona nequit bis produci; potest tamen habere duas potentias productivas (1).

ASSERTIO XXIV.

Oculus corporeus nequit elevari ad videndum Deum. Scotus 1. dist. 3. q. 3. et Communis Theologorum.

Probatur I. *Conc. Trid. sess.* 25 inquit: *Doceatur populus, non propterea Divinitatem fiyurari, quasi corporeis oculis conspici vel coloribus aut figuris exprimi possit. S. Cyrillus Hierosolym. Catech.* 9.: *Carnis quidem oculis contemplari Deum est impossibile.*

II. Nulla potentia potest versari extra suum obiectum adaequatum; atqui potentiae visivae corporeae obiectum adaequatum est ens materiale, videlicet lux, lumen, et color, non autem Deus; ergo implicat potentiam visivam corpoream videre Deum.

Obiicitur I. *Iob c.* 19, 27 ait, ipsius oculos fore conspecturos Deum. Resp. loquitur de Deo, non secundum se, sed de Deo Homine conspiciendo in die iudicii universalis.

II. *Vidi Deum facie ad faciem,* inquit Iacob, *Gen.* 32, 30. Resp. sermo est de visione Dei vel Angeli repraesentantis Deum in forma corporea assumpta.

---

(1) In casu, non realiter tamen distinctas, saltem ex parte principii.

III. S. Augustinus ait Deum videri posse oculis corporeis, *quasi spiritualizatis*. Resp. loquitur tantum disputative, non assertive, quia contrarium docuit *Epist.* 3. *ad Fortunatum.*

ASSERTIO XXV.

Possibilis est species impressa divinae essentiae. Scotus 2. dist. 3. q. 9 (1). Scotistae contra Thomistas.

Probatur. Possibilis est species expressa divinae essentiae: ergo etiam impressa. Probatur antecedens: Visio beata est species expressa divinae essentiae, cum sit eius similitudo formalis, iuxta S. *Augst. l.* 14. *Trinit. c.* 17, *dicentem: Tunc perfecta erit Dei similitudo, quando perfecta erit Dei visio, iuxta illud* 1. *Ioan.* 3: *cum apparuerit, similes ei erimus:* ergo.

Obiicitur I. Si foret possibilis species impressa et expressa essentiae divinae, deberet repraesentare essentiam Divinam secundum omnem perfectionem. Resp. dist. modo infinito et quantum repraesentabilis est, Neg.; modo finito, idest, totam quidem, at non totaliter, Conc.

II. Talis species foret infinita. Resp dist. entitative, Neg.; obiective, Conc.

III. Quo perfectius est obiectum, eo perfectior debet esse species illius repraesentativa: ergo cum essentia divina sit infinita entitative, etiam species eius repraesentativa debet esse infinita entitative. Resp. dist. antec. eo perfectior arithmetice debet esse etc. N. Antec.; geometrice Conc. Antec. et N. Cons.

IV. Species impressa contineret virtualiter cognitionem Dei. Resp. dist. tanquam medium cognitum, Neg.; tanquam ratio cognoscendi, Conc.

V. Nullum obiectum, quod est per suam essentiam intelligibile, repraesentari potest per speciem impressam; atqui Deus per suam essentiam est intelligibilis: ergo non per speciem impressam. Resp. dist. mai. si non possit suspendere concursum suae intelligibilitatis, conc. mai.; si possit suspendere, neg. mai. Deus autem

(1) Praecipue n. 7 ss.

potest suspendere concursum essentiae suae per modum obiecti, ne concurrat cum intellectu creato ad suae essentiae divinae cognitionem: cum sit obiectum voluntarium.

ASSERTIO XXVI.

Lumen gloriae I. de facto necessario requiritur in Beatis ad eliciendam visionem beatam; II. de potentia tamen absoluta Dei potest intellectus creatus sine lumine gloriae sibi intrinseco elevari ad visionem beatam per solum concursum Dei extrinsecum. Scotus 3. dist. 14. q. 2 n. 2 ss. Scotistae contra Thomistas quoad secundam partem.

Probatur prima pars. *Clemens V et Conc. Viennense* damnarunt sequentem *Beguardorum* articulum 5: *Quod quaelibet intellectualis natura in seipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine gloriae, ipsam elevante ad Deum videndum et eo beate fruendum* (1). Ratio est, quia visio beata est supernaturalis: ergo nequit elici a principio mere naturali, quale est intellectus creatus sine lumine gloriae.

Probatur secunda pars. Quidquid Deus potest cum causis secundis, in genere causae efficientis, potest etiam se solo efficere; atqui Deus cum lumine gloriae tanquam causa secunda efficiente producit visionem beatam: ergo hanc etiam poterit sine lumine gloriae producere cum intellectu creato.

Obiicitur contra primam partem. Actus vitalis, qualis est visio beata, debet procedere a principio vitali; sed lumen gloriae non est principium vitale: ergo ad visionem beatam non requiritur lumen gloriae. Resp. dist. mai. a principio vitali quod est totaliter vitale, Neg. mai.; quod saltem secundum unam causam partialem est vitale, Conc. mai. Dist. etiam min. sed lumen gloriae non est principium vitale, et est principium totale visionis beatae, Neg. min.; partiale C. min. et Neg. conseq.

Contra secundam partem. I. Si intellectus creatus non haberet in se lumen gloriae, foret insufficiens ad eliciendam visio-

(1) Denz. n. 403.

nem. Resp. dist. foret insufficiens ab intrinseco, C. ab extrinseco propter concursum Dei specialem, N.

II. Implicat intellectum intelligere absque virtute intrinseca intelligendi; sed intellectus creatus ex se caret virtute intelligendi et videndi Deum: ergo implicat ipsum posse videre Deum, absque virtute intrinseca sibi superaddita. Resp. dist. min. caret virtute proxima et completa videndi Deum, Conc. min.; remota et incompleta, N. min. cum Cons.

ASSERTIO XXVII.

Per potentiam Dei absolutam potest videri essentia divina sine personalitatibus et attributis. Scotus 1. dist. 1. q. 2. n. 2 ss. Scotistae contra Tomistas.

Probatur. Essentia Divina communicatur tribus Personis Divinis, non sic personalitates; Essentia Patris non terminat unionem hypostaticam, bene vero Personalitas Verbi Divini; Essentia non est principium proximum Filii et Spiritus Sancti, sed intellectus et voluntas; ergo etiam essentia poterit videri sine personalitatibus et attributis; maxime cum formaliter inter se distinguantur, et visio sit extrinseca essentiae ac attributis, et Deus libere moveat ad sui visionem.

Obiicitur I. *Ioan.* 14, 9 ait Christus: *Qui videt me, videt et Patrem; ... quia ego in Patre, et Pater in me est;* ergo nequit videri una persona sine alia. Resp. Textum loqui de facto, non de possibili (1).

II. Si essentia Divina posset videri sine personalitatibus, idem videretur et non videretur; atqui hoc nequit admitti: ergo. Resp. dist. sequelam mai. idem videretur et non videretur secundum diversas formalitates, Conc. seq. mai.; secundum eamdem formalitatem, Neg. seq. mai.

---

(1) Personarum *mutuo* relativarum una *qua talis* nequit videri quin simul altera *qua talis* videatur. Sic Pater qua pater nequit videri quin eo ipso videatur Filius qua filius; similiter Pater et Filius qua spirantes ac Spiritus S. qua spiratus. *Ratio:* formaliter correlativa sunt simul in ordine reali seu essendi et in ordine ideali seu cognoscendi.

III. Visio intuitiva est rei existentis ut est in se; sed essentia divina est in tribus sanctissimis personis; ergo intuitive nequit videri sine ipsis. Resp. dist. mai. secundum omnia, quae realiter includit, Neg. mai.; secundum praedicata, quae sunt de eius ratione formali, Conc. mai. et, conc. min. similiter dist. Cons.

IV. Essentia debet videri ut fons attributorum. Resp. dist. ut fons formaliter emanans attributa, Neg.; ut radicaliter continens Conc.

V. Visio essentiae sine attributis non satiaret intellectum Beati. Respond. dist. satietate essentiali, Neg.; accidentali, Conc.

ASSERTIO XXVIII.

Beatitudo formalis consistit essentialiter in visione et fruitione beatifica, principalius tamen in fruitione. Scotus 4. dist. 49. quaest. 3. 4. et 5; Scotistae contra Thomistas et Recentiores.

Probatur I. *Matth.* 5, 8: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Matth.* 25, 21: *Euge serve bone ...; intra in gaudium Domini tui. Benedictus XII. in Extravag. Benedictus Deus* (1) definit: *Animas sanctorum visione et fruitione esse vere beatas; et Catech. Rom. in explicatione ultimi articuli Symboli* dicit: *Beatitudo, quam essentialem communi nomine licet vocare, in eo sita est, ut Deum videamus, eiusque pulchritudine fruamur etc.* (2); ergo.

II. Illae operationes essentialiter constituunt beatitudinem, quibus Deus immediate et perfecte attingitur in ratione obiecti beatifici; atqui tam per visionem quam per fruitionem sic attingitur Deus: ergo.

III. Beatitudo est perfecta satietas naturae intellectualis quoad omnes eius potentias beatificabiles; sed tam secundum intellectum (cuius satietas est visio) quam per voluntatem (cuius satietas est fruitio) est beatificabilis: ergo beatitudo essentialiter consistit in visione et fruitione Dei.

(1) Cf. Denz. n. 456.

(2) Catechismus Romanus seu Concilii Tridentini p. 1. c 13 n.

ST. MARY MAGDALENE FRIARY

Quod autem beatitudo principalius consistit in fruitione, ratio est, quia fruitio, utpote actus voluntatis, reginae potentiarum, est visione perfectior, cum nos magis uniat Deo; nam *S. Dionysius* (1) *c. 7. de Angelica Hierarchia* dicit: *Voluntas sic attingit amatum, sic illi se copulat, unit, et appretiat, ut verius sit amans amatum, quam ipse unum facit cum amante.* — Fruitio etiam a nobis magis exigitur, et ad ipsam visio ordinatur.

Obiicitur I. Contra primam partem: *Sanctus P. Augustinus, l. I. Trinit. c. penult.* ait: *Visio est tota merces.* Resp. visio est tota merces intellectus, non totius hominis.

II. Beatitudo est unica, et simplex forma: ergo nequit essentialiter consistere in pluribus actibus. Resp. Neg. ant. quia beatitudo perfecta et adaequata non est aliquid unum per se, sicut nec potentia beatificabilis est una sed duplex, scilicet intellectus et voluntas.

III. Beatitudo obiectiva est unica; ergo etiam formalis est unica operatio. Resp. neg. conseq. quia beatitudo obiertiva est Deus utique immultiplicabilis, attamen assequibilis duplici operatione.

IV. Beatitudo formalis est coniunctio perfectissima et ultimata cum obiecto beatifico, qualis non est visio beata. Resp. dist. est perfectissima et ultimata simpliciter et in omni genere, neg., in suo genere et quantum ad potentias, conc.

V. Contra secundam partem. Summa infelicitas damnatorum est poena damni; sed haec est carentia visionis Dei: ergo visio Dei est summa felicitas et principalis beatitudo. Resp. dist. mai. summa infelicitas est poena damni, ita ut sub poena damni principaliter includatur carentia fruitionis, Conc. mai.; ita ut poena damni importet solam carentiam visionis, Neg. mai. Dist. etiam min. sed haec poena damni inadaequate sumpta est carentia visionis, Conc. min.; adaequate sumpta, Nec min. cum. Cons.

(1) Id est, auctor quidam sub fine saeculi V vel initio VI; unde certo est pseudo-areopagita, et fortasse etiam pseudo-Dionysius. — Textum verificare penes Migne non potui.

EX II LIBRO SENTENTIARUM

DE ANGELIS, STATU INNOCENTIAE, PECCATIS, GRATIA, IUSTIFICATIONE, MERITO, LEGIBUS.

ASSERTIO XXIX.

Non repugnat dari plures angelos solo numero differentes. Scotus 2. d. 3. q. 7. cum suis.

Probatur. *Concil. Florent. sess.* 20 docet: *Angelos omnes, ut appellationis unius, sic etiam eiusdem naturae esse inter se. S. Athanasius q. 4. ad Antiochum* ait: *una et eadem est essentia Angelorum, sicut etiam una tantum est essentia hominum.* Ratio est, quia nulla quidditas creata est essentialiter haec et singularis, sicut essentia divina; cum quaelibet quidditas creata sine contradictione possit intelligi universalis; non sic essentia divina: ergo etiam essentia angelica est numero plurificabilis.

Obiicitur: I. Principium numericae multiplicationis est materia; sed in Angelis non est materia: ergo Angeli nequeunt numero multiplicari. R. D. mai. materia (1) partis, N. mai.: materia, idest differentia individualis, quae similitudinarie dicitur materia, C. maj. et dist. min. Neg. Cons.

(1) Materia *partis* intelligitur ea quae est altera *pars* compositi ex materia et forma; nihil in casu refert utrum intelligatur materia prima an secunda.

II. Angelus est forma pura simplex. Resp. D. hoc est sola species, N; continens etiam differentiam individualem, C.

ASSERTIO XXX.

Angeli non sunt in loco per suam operationem. Ita Doctores Seraphicus et Subtilis, 2. d. 2. q. 6, Nominales et Recentiores contra Thomistas.

Probatur I. Angelus existens in loco, ob denegatum a Deo concursum potest cessare ab omni operatione; atqui tunc Angelus adhuc foret formaliter (1) in loco, quia esset formaliter indistans a loco, et tamen non per suam operationem. ut patet: ergo.

II. Quia Angelus non est ibi, ubi est eius operatio transiens; nec est necessario ibi, ubi vult esse, ut patet in daemonibus; ergo Angelus non est in loco per operationem transeuntem aut immanentem.

Obiicitur I. Angelus, ut sit in loco, debet hunc tangere; atqui nequit locum tangere contactu mathematico: ergo virtuali, seu per operationem. Respondeo dist. mai.: Angelus debet locum tangere vel contactu entitativo vel mathematico, C. (2); semper mathematico vel virtuali, Neg. mai.

II. Si Angelus per suam substantiam est fundamentaliter in loco: ergo semper erit in loco aequali. Respond. Neg. sequelam, quia Angelus formaliter est in loco per praesentiam effective causatam ab eius virtute motiva, applicata a voluntate imperante locum ad beneplacitum.

ASSERTIO XXXI.

Angeli iuxta suam puram naturam considerati, potuissent peccare in primo instanti suae creationis. Scotus 2. d. 5. qu. 2. cum suis.

Probatur. Angelus in primo instanti suae creationis habuit omnia requisita ad peccandum, scilicet perfectum usum rationis,

(1) Actualiter.

(2) Contactu vel entitativo vel mathematico (quantitativo) vel virtuali, concedo.

perfectam libertatem, et concursum Dei paratum: ergo potuit peccare, cum causa non necessario tempore, sed natura debeat praecedere suum effectum, ut patet de sole illuminante. — Deinde Angelus in primo instanti potuit mereri: ergo etiam peccare; cum tamen plus requiratur ad meritum, quam ad demeritum: *Bonum enim ex integra causa, malum vero ex quolibet defectu.*

Obiicitur I. Peccatum debet praecedere error in intellectu: atqui Angelus non potuit habere errorem in primo instanti creationis: ergo nec peccatum. Resp. Neg. mai. cum peccatum possit fieri ex sola libertate et malitia voluntatis.

II. Si Angelus peccaret in primo instanti, hoc peccatum imputaretur Deo: cum operatio incipiens cum esse rei insit ei ab agente. Resp. Neg. sequelam et dist. probationem: operatio incipiens cum esse rei, inest ei ab agente, in effectibus liberis, Neg.; in effectibus naturalibus, Transeat.

ASSERTIO XXXII.

Angeli naturaliter possunt cognoscere secreta cordium (1). Scotus 2. d. 9. q. 2. (2) cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. Actus interni voluntatis et intellectus, actu existentes, sunt entia naturalia, finita, et pertinentia ad ordinem universi, sufficienter praesentia et proportionata intellectui angelico: ergo ab eodem naturaliter cognosci poterunt. — Deinde quilibet Angelus naturaliter intuetur substantiam et proprietates alterius Angeli, et cur non etiam eius cogitationes, et volitiones?

Obiicitur I. *Sacra Script. et sancti Patres* cognitionem secretorum soli Deo adscribunt. R. D. soli Deo tanquam iudici cognitionem secretorum praesentium, praeteritorum, et futurorum inimpedibilem et independentem adscribunt. C.; secus Nego.

---

(1) Aliud est utrum *de facto* cognoscant. Hoc Scotistae negant sicut reliqui, saltem generice loquendo. Ut potentia non deducatur in actum, satis est ut Deus non concurrat. — Compara tamen Obiectionis II solutionem Auctoris.

(2) N. 27. Vide *Hieron. a Montef.*, Summa Theol. p. 1 q. 57 a 4; item *Claudius Frassen,* Scotus Academicus (Romae, 1900) tom. 4. pag. 116 et 120 ss.

II. Si paterent secreta cordium, nulla posset esse societas. Resp. inter homines pro statu isto non datur illa secretorum intuitio; quia nihil est in intellectu, quod non prius fuit in sensu. In statu vero Patriae, cum beati nil nisi bonum cogitent et velint, non est cur ex cognitione secretorum laedatur societas; in damnatis vero, ubi nullus ordo, nec societas necessaria est.

ASSERTIO XXXIII.

Potuit Deus Adamum creare in statu naturae purae. Ita Doctores Angelicus, et Subtilis (1) contra Calvinistas, Lutheranos, Iansenistas et Baium.

Probatur I. Quia *S. Pius V, Gregor. XIII, Urbanus VIII,* et *Alexander VIII* damnarunt sequentem Baii propositionem 79. *Falsa est Doctorum sententia primum hominem potuisse a Deo creari et institui sine iustitia originali* (2).

II. Quia status naturae purae dicit *tria:* 1. pollere facultatibus naturalibus ad operandum expeditis cum concursu naturali Dei ut Auctoris naturae. 2. Non esse ordinatum ad finem supernaturalem, nec habere dona supernaturalia, sed tantum ad finem naturalem esse ordinatum. 3. Esse immunem a peccato originali; atqui Deus *haec tria* potuit facere circa Adamum, cum nequeat afferri implicantia: ergo.

Obiicitur. Si Adam in statu naturae purae creatus fuisset mortuus, venisset in coelum, vel in infernum, vel in purgatorium? Resp. neg. quia haec tria sunt condita pro homine ad finem supernaturalem ordinato; sed ipsius anima mansisset in hac terra, et habuisset cognitionem abstractivam Dei eiusque amorem naturalem.

ASSERTIO XXXIV.

Adam in statu innocentiae prius potuit peccare venialiter quam mortaliter. Scotus 2. d. 21. q. 1. cum sua schola contra Thomistas.

(1) Scotus, *Report.* 3 d. 18 q. 2 n. 1. ss.

(2) Denzinger n. 959 legit:... *sine iustitia naturali.* Sed eadem est mens.

Probatur. Gratia sanctificans potest stare cum peccato veniali; ergo etiam iustitia originalis: cum haec sit illa praestantior. — Item Adam habuit libertatem ad peccandum venialiter, alias in evitando veniali non habuisset meritum: ergo potuit peccare venialiter in statu innocentiae. — Denique Protoparentes prius peccarunt venialiter fructum vetitum curiose aspiciendo, odorando, decerpendo, attrectando etc. quam mortaliter: ergo.

Obiicitur. I. Cum statu innocentiae nequit stare poenalitas; sed hanc intulisset veniale: ergo. R. dist. mai.: poenalitas gravior infereus mortem, Conc. mai.; levior, neg. mai. et similiter dist. min. neg. cons.

II. Peccatum veniale debet deleri per poenitentiam; sed haec repugnat statui innocentiae: ergo. Resp. neg. min.; nec enim repugnasset statui innocentiae, si Adam elicuisset amorem Dei vel contritionem perfectam deletivam venialis (1).

III. Adam debuisset peccare ex malitia; sed hoc est semper mortale: ergo non potuit peccare venialiter. Respond. transeat mai. et neg. min. quia verbum otiosum ex malitia prolatum non est mortale.

IV. Peccatum veniale est malum gravius morte; ergo repugnat statui innocentiae (2). Resp. dist. antec. secundum se absolute C. respective ad statum innocentiae N. (3).

ASSERTIO XXXV.

Cum solo originali peccato defuncti non patiuntur poenam sensus. Ita Doctores Seraphicus, Angelicus et Subtilis, estque communissima (4).

Probatur: *Concil. Florent.* ait: *peccatum originale et actuale poenis disparibus punienda esse.* — *Innocentius III.* C. *Maiores,* de Bapt.: *poena originalis peccati est carentia visionis*

(1) Haec posita sint per modum exempli.

(2) Sicut ipsa mors.

(3) Si in hoc statu comparetur veniale cum morte, quasi peccatum veniale magis quam mors illi repugnet, sic negatur.

(4) Scotus. *Oxon.* 2 d. 33 q. unica.

Dei, actualis vero peccati poena est gehennae perpetuae cruciatus (1). — Ratio est quia decedentes cum solo peccato originali non commiserunt peccatum personale; ergo nec merentur poenam sensus, quae soli peccato personali correspondet iuxta illud *Apoc.* 18.: *quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum.*

Obiicitur I. *Sacra Scriptura et Sancti Patres* asserunt, post extremum iudicii diem eos, qui non veniunt in coelum, aeterni ignis supplicio puniendos esse. R. loquuntur de adultis, vel si loquantur de parvulis nondum baptizatis, uti loquitur *Augustinus Enchir. c.* 23. per *ignem aeternum* intelligunt tantum *poenam damni;* quia loquuntur contra haereticos dicentes, parvulos nullam culpam et poenam habere, uti explicant Doctores Seraphicus et Subtilis.

II. Saltem tales parvuli tristabuntur, quod non intrent in coelum. R. N. quia erunt suo statu contenti.

ASSERTIO XXXVI.

Beatissima Virgo Maria est concepta sine peccato originali. Ita S. Scriptura, Concilia, Sancti Patres, Summi Pontifices, integrae Religiones, Universitates, et communis fidelium sensus (2).

Probatur I. *Cantic.* 4, 7: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te.*

II. Ecclesia celebrat festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae, et quidem de praecepto Clementis XI, Summi Pontificis, lato 1708, Bulla: *Commissi Nobis.*

III. Ratio vero est illud Doctoris Subtilis (3) enthymema: Deus *potuit* Beatissimam Virginem praeservare a peccato originali, cum Adamum et Evam sine illo creaverit: *Decuit,* ut eam praeservaret, quia est Filia Dei Patris, Mater Filii Dei, Sponsa Spiritus Sancti, Regina Angelorum, et Domina universorum: ergo eamdem etiam

(1) Denz. n. 588 et 341.

(2) Hanc Assertionem dogma declaravit Pius Papa IX die 8 Dec. 1854.

(3) Scotus, *Oxon.* 3 d. 3 q. 1 n. 4 ss.; d. 18 q. un. n. 13; *Report.* 3 d. 3 q. 1 n. 2 ss.

praeservavit a peccato originali; hoc enim evincit amor Dei in suam Filiam, Matrem, et Sponsam.

Obiicitur I. Sacra Scriptura asserit omnes in Adam peccasse. R. *omnes in sensu accommodo,* excepta privilegiata Beatissima Virgine Maria; *non enim pro te, sed pro omnibus haec lex constituta est: Esther* 15, 13; cum eadem ratione etiam adversarii Beatissimam Virginem excipiant ab hac locutione universali *Iac.* 3. *in multis offendimus omnes.*

II. Beatissima Virgo fuit a Christo redempta. Resp. dist. praeservative, conc.: curative neg.

ASSERTIO XXXVII.

Beatissima Virgo Maria non habuit debitum proximum contrahendi peccatum originale. Communior Doctorum (1).

Probatur I. Beatissima Virgo Maria non fuit comprehensa in lege seu pacto facto cum Adamo de transfusione peccati originalis, ex illo *Esther* 15, 13; *non pro te, sed pro omnibus haec lex constituta est.* Nec in illa lege comprehendi debuit: ergo. *Probatur antecedens:* voluntas Matris Dei, Reginae omnium, creaturae nobilissimae, non debuit subiici voluntati sui servi et famuli: ergo Beatissima Virgo Maria non debuit habere Adamum pro suo capite morali, etsi habuerit ipsum pro suo capite physico.

II. Deus *potuit* facere et *decuit,* ut Beatissima Virgo non haberet debitum proximum incurrendi peccatum originale; ergo etiam non *habuit.*

III. Si Christus non a debito Virgineam suam Matrem praeservasset, non esset perfectissimus mediator; quia non habuisset perfectissimum modum mediandi possibilem; ergo ut sit perfectissimus mediator, a debito suam Matrem praeservavit.

---

(1) Ipse tamen Scotus (*Oxon.* 3 d. 3 q. 1 n. 14; d. 18 q. un. n. 13) totidem verbis contradictoriam docet: ast ex Scoti principiis recte fluit Assertio haec. Cf. P. Hieronymus a Montefortino in sua Summa Theologica ex Scoti operibus ad normam Summae S. Thomae ordinata, p. 3 post q. 27 *Dissertatio Theologica.*

Obiicitur. Beatissima Virgo fuit comprehensa in illa lege generali de transfusione peccati: ergo. *Prob. antec.* Si non fuisset comprehensa, hoc factum fuisset ex praevisis meritis mortis Christi; atqui hoc non, quia mors Christi est posterior praevisione lapsus Adae, et posterorum in ipso tanquam capite morali: Beatissima Virgo autem iam ante lapsum Adae debuisset excipi ab illa lege generali: ergo Beatissima Virgo ab illa lege generali non fuit excepta ob merita mortis Christi. Respond. *P. Herincx:* dist. anteced. Beatissima Virgo fuit comprehensa absolute, negat; conditionate *nisi pro sequentibus* signis excipiatur, uti factum est, concedit.

ASSERTIO XXXVIII.

De ratione peccati est, esse contra legem. Scotus 2. d. 37 (1). Scotistae et Thomistae communiter.

Probatur. *Rom.* 4, 15: *ubi non est lex, nec praevaricatio.* Ratio est: quia tunc quis committit peccatum, quando facit contra suam obligationem; sed non est obligatio, nisi a lege: ergo etiam non est peccatum nisi contra legem.

Obiicitur I. *Rom.* 2, 12: *qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt.* Resp. Sanctum Paulum loqui non de omni lege, sed solum de Mosaica, cum quo stat, quod tales peccaverint contra legem naturalem.

II. Odium Dei est prohibitum, quia malum; ergo ante legem iam est peccatum seu malum. Resp. dist. cons. iam est malum in genere naturae, Conc.; in genere moris, neg. cons.

III. Ergo Deus potuisset odium Dei non prohibere, cum sit liber ad extra. Resp. dist. illatum: potuisset non prohibere per legem positivam, Conc.; per legem naturalem, Neg. illatum.

IV. Deus nihil prohibet, nisi ob malitiam moralem: ergo iam antecedenter odium Dei debuit habuisse malitiam moralem. Resp. neg. antec. quia etiam Deus in genere naturae odit malitiam naturalem odii Dei, et propter eamdem necessario prohibet odium Dei. Deinde Adamo prohibuit esum pomi, qui antecedenter non erat malus.

(1) Q. 1 n. 3 et 6 s.

ASSERTIO XXXIX.

Formalis malitia peccati actualis est privatio debitae rectitudinis. Doctor Subtilis 2. d. 37 q. 1 (1) cum suis.

Probatur I. Quia in Sacra Scriptura peccatum vocatur *nihilum, Amos* 6, 14; *tenebrae, Ioan.* 3, 19; *caecitas, Isaiae* 42, pluries; *vanitas, Psalmo* 4, 3.

II. Quia *sanctus Augustinus l.* 11. *De Civ.* 9. ait: *mali nulla natura est, sed omissio boni mali nomen accepit,* et *S. Greg. Naz. orat.* 40. inquit: *crede nullam mali essentiam esse.*

III. Quia omnis defectus formaliter est privatio debitae rectitudinis; atqui peccatum est defectus: ergo.

IV. Malitia moralis nequit esse a Deo ex *Conc. Trid. sess.* 6. *can.* 6 (2); atqui si foret entitas positiva, esset a Deo: ergo est privatio; non quidem *gratiae sanctificantis,* alias peccata non distinguerentur specie, imo peccatum veniale non esset peccatum, quia non privat gratia sanctificante: ergo est privatio debitae rectitudinis.

Obiicitur I. Peccatum in Sacra Scriptura dicitur *transgressio, mendacium etc.* quae sunt quid positivum. R. dist. peccatum pro materiali C.; formali N.

II. Odium Dei non est capax rectitudinis. Resp. D. subiective et physice C.; obiective et moraliter N.

III. Implicat ut odium Dei sit obiective rectum et honestum: ergo. R. dist. antec.: implicat ut odium Dei sit obiective honestum, hoc est, ut sit obiectum honestum in genere moris C. antec.; hoc est, ut odium Dei, quatenus potuit non elici, antequam eliciebatur, non fuerit capax rectitudinis, N. antec.

IV. Privatio est in subiecto existente; sed odium Dei existens non est capax rectitudinis; ergo odium existens non habet privationem rectitudinis. R. D. mai. Privatio physica C.; moralis N. (3).

---

(1) Loco citato nota praecedenti.

(2) Denz. n. 698; cfr. Conc. Araus. II post can. 25: Denz. n. 170; Conc. Valentin. can. 2: Denz. n. 284.

(3) Nimis difficilis sane haec quaestio est quam ut concinna hac Assertione clare solvatur. Aliquam forte lucem afferant sequentes animadversiones.

ASSERTIO XL.

Peccatum habituale est reatus seu dignitas ad poenam, ut orta immediate ex peccato actuali (1). Scotus 4 d. 14. qu. 1. n. 3 ss. cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur I. *Exodi* 32, 35 dicitur: *Percussit Dominus populum pro reatu vituli.*

II. Meritum habituale est dignitas ad praemium; contractus habitualis est obligatio inde consurgens; sicut et votum habituale: ergo etiam peccatum habituale est reatus seu dignitas et obligatio ad poenam.

In I Obiectione adhibetur nota distinctio peccati in elementum sui *materiale*, quod est *actus ipse positivus seu physicus* (De omissione alibi), et elementum *formale*, quod est *ipsa malitia, ipsa deordinatio moralis* illius actus. Haec distinctio facile intelligitur in et ex iis actibus, qui tantum *ideo mali* sunt, *quia prohibiti* sunt, ut v. g. est esus ligni vetiti in paradiso terrestri; ast difficilius apparet illa distinctio in illis actibus, qui iam *ideo prohibiti* sunt, *quia mali* sunt, atque inter hos actus peccaminosos difficultatem forte supremam facit praecise *odium Dei* (de quo in sequentibus), quia videtur prima fronte *totaliter* peccaminosum formaliter.

Odium Dei manifeste dicit duo: ipsum actum odii et huius relationem in Deum. Iam si ambo elementa simul sumantur adeoque *in sensu composito* (Auctor dicit: subiective et physice), clarum est odium Dei non esse capax rectitudinis, quia odium Dei non potest esse simul malum et rectum; si vero sumatur odium Dei mere ut actus, *in sensu proin diviso*, tunc hic actus potest dirigi puta in peccatum, non in Deum; ideoque moraliter et obiective (ut loquitur Auctor) est capax rectitudinis. Hanc mentem suam Auctor clare pandit in secunda parte responsionis ad obiectionem III.

Similiter IV obiectio recte solvitur ab Auctore: Odium Dei physice i. e. in sensu composito non est capax rectitudinis, conceditur; moraliter i. e. in sensu diviso non est capax rectitudinis, negatur. Ast maior propositio melius transitur vel conceditur quia aeque valet de physica ac de morali privatione.

(1) Mens huius Assertionis est negare peccatum habituale consistere *formaliter* in privatione *gratiae sanctificantis*, ut constat explicite ex Probatione III et implicite ex eadem II; cf. Obi. I. — Ceterum non negatur reatus culpae et poenae a Scotistis in peccato habituali, sed tantum illorum *realis* distinctio; nam reatus idem realiter, ut *ex peccato* actuali est, est formaliter reatus *culpae*, ut vero *ad poenam* est, audit formaliter reatus *poenae*. Item reatus culpae respicit Deum ut *offensum*, poenae ut *ultorem*. Vide *Scholium* penes Scotum, *Oxon.* 4 d. 14 q. 1 ante n. 6 et locos ex Scoto citatos.

III. Peccatum habituale non est privatio gratiae sanctificantis; alias omnia peccata habitualia essent eadem specie (1); nec est peccatum praeteritum cum duplici negatione retractationis et condonationis; nam peccatum habituale destrui potest; non tamen hoc, quod peccatum sit praeteritum. Deinde peccatum habituale est obiectum retractationis et condonationis, et non retractationis et non condonationis: ergo non est ipsa negatio retractationis et condonationis, sed reatus poenae, qui retractari et condonari potest.

Obiicitur I. Haec Baii propositio est damnata: *In peccato duo sunt, actus et reatus: transeunte autem actu nihil remanet, nisi reatus sive obligatio ad poenam* (2). Resp. Nos dicimus etiam remanere privationem gratiae sanctificantis, quam negavit Baius *in propositione* 70 (3).

II. Dimisso peccato mortali remanet obligatio ad poenam. Resp. dist. ad poenam damnationis N.; satisfactionis. C.

III. Peccatum habituale est mors animae: ergo consistit in privatione gratiae sanctificantis. Respond. dist. antec. est mors animae causaliter, C.; formaliter, Neg. antec.

IV. Dignitas ad poenam supponit peccatum habituale, ergo nequit esse ipsum peccatum habituale. Resp. dist. antec. dignitas ad poenam proveniens immediate ex ipso peccato, N. antec.; proveniens ab actu divinae voluntatis vindicantis peccatum, supponit peccatum habituale, C. antec. et N. consequentiam (4).

---

(1) Huic rationi facile respondent Adversarii, cum doceant privationem gratiae sanctif. *ut ex actu peccati est.* Unde melius arguitur sic: veniale non foret vere peccatum; item in statu naturae purae non daretur peccatum; praesertim insuper, quia omne peccatum laedit in radice ordinem *naturalem,* quia semel posita lege etsi prorsus positiva, de iure naturae est ut creatura obediat Creatori.

(2) Baii propos. 56 damnata: Denz. n. 936.

(3) Denzinger n. 950. Praeter hoc responsum vide notas primam et secundam huius Assertionis.

(4) Reatus poenae seu dignitas ad poenam potest considerari dupliciter: *ut ex culpa* oritur et *ut a Deo* quasi coacte ratificatur. — Sicut ipsa poena ex peccato debetur, et a Deo infligitur, nisi poenitendo condonetur.

ASSERTIO XLI.

Possibilis est omissio pura libera. Scotus 2. d. 42. q. 4. n. 19 (1) et communis Scotistarum, Nominalium et Recentiorum contra Thomistas.

Probatur: Voluntas, quia libera est libertate contrarietatis, potest immediate sine omni alio actu voluntatis amare, et odisse: ergo etiam, cum aeque libera sit libertate contradictionis, poterit immediate sine omni alio actu voluntatis amare, et non amare, adeoque non amando omittet pure libere.

Obiicitur I. Omissio v. g. Sacri nunquam potest esse sine actu externo v. g. statione, sessione, vel cubatione. Resp. dist. sine actu externo formaliter et expresse imperato, N. virtualiter et interpretative imperato, C.

II. Pura omissio nequit esse exercitium potentiae vitalis liberae. Resp. dist. exercitium positivum, C. privativum, N.

III. Potentia libera ut libera est vitalis; sed omne exercitium potentiae vitalis est positivum: ergo pura omissio nequit esse esercitium potentiae liberae vitalis. R. dist mai. potentia libera, ut libera ad operandum, est vitalis, C. mai.; ad non operandum, subdist. est vitalis in actu primo, C.; in actu secundo, hoc est, vitaliter operatur, N. et similiter dist. min.

IV. Voluntas omittens pure libere debet habere motivum. Resp. dist. formale N. interpretativum C.

ASSERTIO XLII.

Omissio pura libera potest esse peccaminosa (2). Est Scotistarum contra Thomistas.

Probatur I. Omissio v. g. Sacri die festo sine omni actu interno (3) voluntatis, ac etiam externo, formaliter et expresse im-

(1) Scotus, *Oxon.* 2 d. 7 q. un. n. 23; d. 37 q. 1 n. 8; praesertim 4 d. 49 q. 10 n. 10 et Commentar. P. Antonii Hiquaei in h. l. n. 90 ss.

(2) Vide locos cit. ad praeced. Assert.

(3) Talis vel advertit, vel non; quodsi non, tunc non potest esse sermo de peccato, nisi in causa etc.; — si vero advertit ad obligationem, difficulter abstinebit ab actu voluntatis sive bono sive malo.

perato, est omissio pura libera; atqui haec omissio est peccaminosa, cum sit contra legem Ecclesiae, die festo obligantem ad audiendam missam: ergo omissio Sacri pura libera die festo, est peccaminosa.

Obiicitur I. Peccatum est aversio a Deo et conversio ad creaturam; sed talis nequit esse pura omissio; ergo. Resp. dist. mai. est conversio, vel formalis, vel virtualis, vel interpretativa, C. mai.; semper formalis, N. mai.

II. Peccatum debet esse voluntarium saltem indirecte; atqui pura omissio non est indirecte voluntaria; alias esset volita in sua causa, ac eo ipso non foret pura omissio; ergo nec potest esse peccatum. Resp. D. min. non est indirecte voluntaria, si indirecte voluntarium sumatur pro eo, quod est voluntarium in causa, C. min.; si indirecte voluntarium sumatur pro eo, quod aequivalet actui explicito, N. min. (1).

III. Peccatum actuale est actus. Resp. dist. peccatum commissionnis est actus, C.; omissionis, subdist. est actus formalis, N. interpretativus, C.

ASSERTIO XLIII.

Si tempore omissionis actus praecepti sit impotentia illum faciendi, peccatum omissionis contrahitur tunc, quando libere ponitur eius causa cum praevisione secuturae omissionis. Ita Doctores Seraphicus et Subtilis, 2. d. 40, Scotistae et Recentiores contra Thomistas.

Probatur. Quia in hoc casu omissio v. g. Sacri in somno vel ebrietate facta, non est in se formaliter libera, cum non adsit potentia Sacrum praeceptum audiendi; ergo non est in se formaliter peccatum; adeoque tunc contrahetur peccatum omissionis, quando libere ponitur eius causa; quia tunc ponitur impedimentum ad audiendum Sacrum, quod tamen removeri deberet, cum obligatus ad finem teneatur etiam ad media.

Obiicitur I. Omissio Sacri in somno facta est libera indirecte et interpretative; ergo est in se formaliter peccatum. Resp.

(1) Vide notam praecedentem.

N. antec. quia ad liberum etiam indirecte et interpretative, requiritur potentia expedita ad faciendum opus praeceptum.

II. Praeceptum audiendi Sacrum obligat tempore somni: ergo tunc modo violatur. Resp. dist. antec. obligat in se, N.; obligavit in causa ante somnum, C. antec. et N. Cons.

ASSERTIO XLIV.

Peccatum mortale, in ratione offensae Dei, non est intrinsece et simpliciter infinitum, sed tantum extrinsece et secundum quid. Scotus 2. dist. 37 q. 1. cum suis contra Thomistas.

Probatur. Tum quia unum peccatum mortale est altero maius, etiam in ratione offensae: cum in ratione malitiae moralis, quae est radix offensae, unum sit altero maius: atqui infinito simpliciter non datur maius: ergo. — Tum quia unum peccatum mortale non continet omnes offensas; quod tamen deberet esse, si foret simpliciter infinitum. — Denique peccatum veniale etiam est offensa Dei infiniti, nec tamen est simpliciter infinitum in ratione offensae: ergo nec mortale.

Obiicitur I. Quo maior est persona offensa, eo maior est offensa; sed persona offensa per peccatum mortale est persona simpliciter infinita: ergo etiam offensa est simpliciter infinita. Resp. dist. mai. eo maior geometrice est offensa, C.; arithmetice, N.; alias retorqueri posset de peccato veniali.

II. Peccctum mortale infinite excedit veniale. Resp. dist. in malitia morali, N. in causalitate poenae, C (1).

III. Ergo cum mortale causet poenam infinitam, erit infinitum. R. D. si causaret poenam categorematice infinitam, C. secus N.

ASSERTIO XLV.

Peccatum veniale coniunctum mortali non punitur in inferno poena aeterna. Scotus 4. d. 21 q. 1 (2). Scotistae ac multi Recentiores contra Thomistas.

(1) Quatenus ad aeternas inferni damnat poenas.

(2) A n. 3 et praecipue n. 6 ss.

Probatur. Peccatum veniale, etiam coniunctum mortali, non meretur poenam aeternam, cum veniale, etiam coniunctum mortali, non accipiat maiorem malitiam: ergo nec punietur poena aeterna; alias damnatus ob unum mortale et plura venialia, gravius puniretur in inferno ob venialia quam ob mortale, cum ob venialia puniretur poena aeterna intensiori; ob mortale vero poena aeterna non ita intensa (1).

Obiicitur I. In inferno manet semper culpa venialis: ergo etiam dignitas ad poenam. Resp. dist. Cons. ad poenam solutam, C.: solvendam semper, N. Cons.

II. Debitum poenae non extinguitur nisi per voluntariam poenae tolerantiam, quod non fit in inferno. Resp. dist. debitum poenae non extinguitur etc. per modum satisfactionis C.; satispassionis N.

III. *Ex inferno nulla redemptio.* R. quia nulla spes est liberationis ex inferno.

IV. Damnati successu temporis acciperent mitigationem in poenis. R. D. in poenis promeritis per peccatum mortale N. per venialia C. (2).

ASSERTIO XLVI.

Sine fide, gratia habituali, et actuali potest homo lapsus facere aliqua opera moraliter bona ordinis naturalis (3). Communissima contra Hussium, Iansenium, Baium, Quesnellum, et alios.

Probatur I. Quia a S. Pio V et aliis Summis Pontificibus damnata est sequens Baii propositio 25. *Omnia opera infidelium sunt peccata, et philosophorum virtutes sunt vitia.* Et 35. *Omne, quod agit peccator aut servus peccati, peccatum est* (4).

(1) Haec altera ratio forte non quemlibet convincat; quia veniali respondet tantum poena sensus; poena vero damni est semper principalis.

(2) Ex hac Assertione habetur quousque mitigatio in inferno admitti catholice possit, nempe tantum per *satispassionem* pro poenis *temporalibus,* residuis sive ex mortalibus unquam remissis, sive ex venialibus quibusvis, cum utrarumque par sit ratio.

(3) Scotus, *Oxon.* 2 d. 28 q. un. n. 7 s.

(4) Denz. n. 905 et 915.

II. Quia *Conc. Trid. sess.* 6. *can.* 7. definit, non omnia quae ante iustificationem fiunt ab homine, esse peccata (1).

III. Quia intellectus sine fide et gratia potest cognoscere v. g. honestum esse honorare parentes; ergo etiam voluntas sine fide et gratia potest velle honorare parentes, et ipsos actu honorare.

Obiicitur I. *Matth.* 7, 18: *Non potest arbor mala bonos fructus facere.* R. D. bonos bonitate supernaturali et meritoria de condigno, C. (2); secus N.

II. Opera infidelium moraliter bona placerent Deo R. D. in ordine ad praemium supernaturale (3), N. naturale, C. nam *S. Augustinus* 19. *Civ.* 15. docet, Romanos ob exercitium virtutum moralium meruisse imperium, et obstetrices Aegyptiacas meruisse sibi domos aedificari.

ASSERTIO XLVII.

Homo potest cum gratia divina, quae nulli deest, omnia Dei praecepta observare. Contra haereticos nostri temporis (4).

Probatur I. *Iugum meum suave est, et onus meum leve,* ait Christus *Matth.* 11, 30. *Mandata eius gravia non sunt,* ait S. Ioannes I. *Ioannis* 5, 3. *Omnia possum in eo, qui me confortat,* ait S. *Paulus, Phil.* 4, 13. *Erant iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini,* ait de Zacharia et Elisabeth *S. Lucas c.* 1, 6; ergo.

II. Quia Deus esset insipiens et crudelis, si sub poena aeterna obligaret nos ad impossibile; atqui: ergo.

Obiicitur I. *In multis offendimus omnes. Iacob.* 3, 2. R. leviter, et venialiter, non mortaliter; quia omne peccatum mortale cum gratia divina evitare possumus.

---

(1) Denz. n. 699.

(2) De congruo potest, non tamen sine gratia actuali.

(3) Possunt tamen esse via ad hoc praemium. Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.

(4) Idest a Reformatione.

II. *Velle adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio,* ait *S. Paulus Rom.* 7, 18. R. S. Paulum voluisse carere motibus concupiscentiae, sed non potuisse efficere ut illis careat, quamvis potuerit illis non consentire.

III. *S. Petrus Act.* 15, 10. Legem Mosaicam vocat *iugum importabile.* R. Loquitur non de Lege Morali, sed Caeremoniali, servabili quidem ut patet in Zacharia et Elisabeth, sed difficulter.

ASSERTIO XLVII.

Deus dat omnibus hominibus gratiam sufficientem ad salutem. Ita S. Scriptura, Sancti Patres, et Theologi.

Probatur I. *Rom.* 8, 32: *Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? — S. Fulgentius Ep.* 7. *ad Ven. c.* 8. ait: *Nec in aliquo vulnere, nec in aliquo tempore coelestis potest deficere medicina.*

II. *Deus vult omnes homines salvos fieri,* 1 *Tim.* 2, 4; ergo etiam vult ipsis dare media ad salutem; quia sine mediis finis obtineri non potest; atqui ad salutem consequendam medium est gratia, ergo si vult salutem, vult etiam gratiam.

III. Omnes homines quocunque modo excaecati, obdurati, et reprobi tenentur observare praecepta divina; sed praecepta divina sine gratia non possunt observari; quia tendunt in finem supernaturalem: ergo ut possint observari, necessaria est illis gratia; Deus autem non deest in necessariis.

Obiicitur I. Sacra Scriptura et Sancti Patres asserunt, peccatoribus obduratis non dari gratiam, Deum nolle ipsis remittere peccata, eos non posse se convertere: ergo. Resp. Sacra Scriptura et Sancti Patres intelligi debent, quod Deus peccatoribus obduratis non quidem det gratiam effectricem, attamen det sufficientem; et quod Deus ipsis nolit remittere peccata, quia nolunt ea detestari et vitare; et quod peccatores obdurati difficulter se possint convertere ad meliorem vitam, quamvis tamen cum divina gratia possint; alias certe non peccarent, si non haberent gratiam (1) ad evitanda peccata.

(1) Intellige: necessariam et saltem sufficientem.

II. S. Augustinus *lib. de bono persever. c.* 11. ait: *Plerumque festinantibus parentibus, et paratis ministris, ut Baptismus parvulo detur, Deo tamen nolente non datur, cum repente, antequam detur, expirant, quo, ut reciperent, currebant:* ergo Deus parvulis non dat gratiam sufficientem, qnia non vult applicari Baptismum. R. S. Augustinum esse intelligendum, quod Deo nolente perturbare ordinem causarum secundarum naturalium, conservando parvulis vitam contra cursum vel exigentiam ordinis naturalis, non detur Baptismus; non autem quod Deo nolente voluntate antecedenti non detur Baptismus parvulis.

III. Melius esset salvari parvulum, quam non perturbari cursum causarum naturalium. Resp. dist. absolute et secundum se, C.; respective ad Dei voluntatem, N.

IV. Fides est prima gratia; sed infideles non habent fidem: ergo nullam gratiam. R. D. mai. fides perfecta, seu habitus ille infusus, quo fideles dicimur, est prima gratia, N. mai.; fides inchoata seu cognitio illa prima supernaturalis Dei, qua scilicet creditur in Deum, C. mai. et dist. min. fides perfecta non datur omnibus infidelibus, C. min.; fides inchoata, N. min. et Cons. (1).

ASSERTIO XLIX.

Gratia divina non necessitat voluntatem humanam ad bonum, nam voluntas gratiae resistere potest. Contra Calvinistas, Lutheranos et Iansenistas.

Probatur I. *Vocavi, et renuistis. Prov.* 1, 24. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti? Matth.* 23, 37. *Exhortamur, ne in vacuum Dei gratiam recipiatis.* 2. *Corinth.* 6, 1. *Sub te erit*

(1) De hac responsione consulantur Theologi, ubi de necessitate gratiae; interim recolatur controversia contra Semipelagianos de *initio* fidei, et propos. Quesnelli 27 damnata « Fides est prima gratia et fons omnium aliarum »: Denz. n. 1242. Cum actus fidei eliciatur ab intellectu, imperatus tamen a voluntate, ideo *ante formalem actum fidei in se* praerequiritur *bonus motus cordis,* et ut cor actum illum imperet, debet prius *mens illuminari* circa obiectum. Auctor ergo loquitur de actu fidei non tantum formaliter, sed adaequate sumpto.

appetitus eius, et tu dominaberis illius. Genes. 4, 7. *Qui potuit transgredi, et non est transgressus. Eccli.* 31, 10. *Optio vobis datur, eligite hodie quod placet. Iosue* 24, 15.

II. Quia si homo non foret liber, non posset mereri, nec demereri; nec praemiari, nec puniri: nec laudari, nec vituperari; quare Doctor Subtilis 1. *d.* 39 q. un. n. 13 inquit: *negantes libertatem exponendos esse tormentis, quousque credant possibile esse eos non torqueri.*

Obiicitur I. Sacra Scriptura asserit, Deum opera nostra operari, ipsumque corda nostra efficaciter tangere, et inclinare. R. Nobis tamen libere cooperantibus.

II. *S. Augustinus Enchir. cap.* 30. ait: *libero arbitrio male utens homo, et se perdidit, et ipsum.* Resp. non quoad substantiam, sed quoad bona supernaturalia, per Christum tamen iterum reparata.

ASSERTIO L.

Gratia et charitas habitualis sunt idem realiter habitus. Scotus 2. d. 27. quaest. un. n. 3 s. cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. Omnes excellentiae et effectus, qui a Sacra Scriptura tribuuntur gratiae sanctificanti conveniunt etiam charitati habituali; ait enim Scotus cit. *ex Aug.* 15. *Civ.* 18. *Utraque aequaliter dividit inter filios Regni, et perditionis: utraque etiam est forma virtutum, et neutra potest esse informis; utraque coniungit ultimo fini:* ergo gratia sanctificans et charitas sunt idem realiter habitus.

Obiicitur I. Sacra Scriptura distinguit gratiam a charitate R. dist. gratiam actualem, C. habitualem, N.

II. Concilia distinguunt gratiam a virtutibus; sed charitas est virtus; ergo. Resp. D. mai. a virtutibus, scilicet fide et spe, C.; a charitate, N. mai. quia non omnes effectus competentes gratiae conveniunt fidei et spei sicut charitati.

III. *Conc. Trident. sess.* 6 *can.* 11. damnat asserentem, iustificationem fieri exclusa *gratia et charitate* (1). R. At statim sub-

(1) Denz. n. 703.

dit *in singulari: quae* in cordibus eorum *diffunditur;* vel Concilium distinguit gratiam a charitate entitative N. connotative C.

IV. Gratia dat esse supernaturale: ergo nequit esse principium proximum operativum. R. N. Cons. quia etiam calor dat esse calidum et simul calefactivum.

ASSERTIO LI.

Iustificatio est effectus formalis gratiae sanctificantis non ex natura rei, sed solum moralis et ex ordinatione divina. Scotus 2. dist. 27. et 4. dist. 16. quaest. 2 n. 19 cum suis contra Thomistas.

Probatur I. Peccatum ex natura sua physica non reddit hominem indignum amicitia Dei; ergo nec gratia sanctificans reddit ex natura sua hominem dignum amicitia Dei. Probat. antec. peccatum est transgressio legis, ita ut implicante lege, etiam implicet peccatum; atqui lex habet tantum suam vim dependenter a decreto Dei, ita ut seclusa lege eiusque transgressione, nullus dicatur indignus amicitia et gloria Dei; ergo.

II. Gratia dat tale ius ad gloriam homini, ut Deus non possit illi negare gloriam; atqui tale ius nequit conferre connaturaliter ulla creatura, quia posita quacunque creatura Deus potest non agere ad ipsius exigentiam connaturalem: ergo nulla creatura ex natura sua potest hominem sanctificare.

III. Character Baptismi non ex natura rei, sed ex ordinatione divina constituit formaliter hominem Christianum: ergo etiam gratia sanctificans non ex natura rei, sed ex ordinatione divina constituit formaliter hominem Filium Dei.

IV. Denique actus perfectae dilectionis Dei ex natura rei non facit hominem Deo gratum et sanctum: ergo nec habitus charitatis seu gratia sanctificans.

Obiicitur I. Sequeretur, quod gratia non esset unica causa formalis nostrae iustificationis, sed partim qualitas inhaerens, partim etiam ordinatio extrinseca favorabilis Dei, quod est contra Concilium Tridentinum. Respondeo neg. sequelam; quia qualitas inhaerens seu habitus charitatis, et ordinatio seu favor Dei constituunt integraliter

unam causam formalem nostrae iustificationis, et Concilium Tridentinum potius est pro hac assertione, quia iustificationem nostram singulariter attribuit Deo, *qui gratuito abluit et sanctificat.*

II. Lumen gloriae ex natura sua facit hominem videre Deum; ergo et gratia ex natura sua facit hominem amicum Dei. Respond. neg. Cons. disparitas est; quia visio beatifica ideo connaturalis dicitur lumini gloriae, quia lumen gloriae est principium physice effectivum visionis beatificae, et non habet ullum alium effectum quem praestaret ex natura sua: econtra gratia ex natura sua est principium physice effectivum amoris Dei seu diligendi Deum; reliquos autem effectus ipsi ex natura sua competere, non potest probari.

III. Gratia est participatio divinae naturae, quae ex natura sua excludit omne peccatum. Resp. dist. ex ordinatione divina, Conc. seclusa ordinatione divina, subdist. est participatio perfecta, Neg. imperfecta, Conc.

ASSERTIO LII.

Gratia sanctificans materialiter spectata et peccatum mortale possunt stare simul de potentia Dei absoluta. Scotus 1. d. 17. cum suis (1).

Probatur: Si esset aliqua repugnantia qua gratia materialiter spectata et peccatum mortale non possent simul stare, esset oppositio physica inter gratiam et peccatum; atqui inter gratiam et peccatum non est oppositio physica: ergo. Probatur min. imprimis inter illa non est oppositio *relativa,* quia gratia et peccatum relationes non sunt; nec *contradictoria,* quia peccatum non est pura negatio gratiae, cum sit in subiecto gratiae capace; nec *contraria,* quia haec oppositio est inter forma positivas: peccatum autem non est forma positiva; nec denique *privativa,* quia peccatum actuale non consistit in privatione gratiae, nec habituale consistit in privatione gratiae, sed in reatu seu dignitate ad poenam (2): ergo inter gratiam et peccatum non est oppositio physica.

(1) Vide Hieron. a Montef. Summa Theol. 1. 2 q. 71 a. 4; Frassen, Scotus Academ. tom. 8 pag. 341 ss. et 192 s.

(2) Vide supra: Assertio XL.

Obiicitur I. Si gratia et peccatum possent simul stare, idem homo esset amicus et inimicus Dei; sed haec sunt contradictoria: ergo. Resp. neg. seq. Quia gratia materialiter sumpta ex natura sua non facit hominem Dei amicum, sed tantum ex ordinatione divina, a qua praescinditur.

II. Saltem talis simul esset aversus a Deo per peccatum, et conversus ad Deum per gratiam; ergo. Resp. dist. antec.: esset conversus ad Deum habitualiter, hoc est, haberet habitum charitatis infusae inclinantem ipsum ad amandum Deum, qui tamen non tribueret ius ad gloriam, C. antec.: esset conversus ad Deum, hoc est, haberet ius ad gloriam, N. antec.

III. Peccatum comparatur tenebris et gratia luci, iuxta illud Apostoli, *Eph.* 5, 8: *Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino;* sed lux et tenebrae ex natura rei sibi opponuntur privative: ergo etiam peccatum et gratia. Resp. Illam comparationem esse tantum metaphoricam et tropicam; dicitur enim gratia lux, quatenus, sicut lux aërem illuminat, ita et gratia animam, quam peccatum obscurat non formaliter ex natura rei, sed demeritorie, gratiam tollendo.

ASSERTIO LIII.

Peccatum mortale potest Deus, de sua potentia absoluta, remittere sine infusione alicuius qualitatis. Scotus 1. d. 17. q. 2 (1) cum suis contra Thomistas.

Probatur. Potest homo remittere alteri offensam et iniuriam sine collatione alicuius doni intrinseci; ergo etiam Deus. — Item potest Deus hominem constituere regem vel pontificem sine infusione qualitatis, item relaxare vota et condonare poenas absque impressione qualitatis: ergo etiam poterit alicui condonare sua peccata et eum recipere in amicum sine infusione qualitatis (2).

Obiicitur I. Ex *Concil. Trid. sess.* 6. *cap.* 4. iustificatio impii est translatio a statu peccati ad statum gratiae (3); ergo ne-

(1) Scotus, *Oxon.* 1 d. 17 q. 3 n. 29; 4 d. 1 q. 6 n. 2 ss.; 4 d. 16 q. 2 n. 14 ss.; *Report.* 1 d. 17 q. 1 n. 7.

(2) Amplius: cogita statum naturae purae. Vide Scotum, *Oxon.* 4 d. 16 q. 2 n. 4.

(3) Denz. n. 678.

quit remitti peccatum sine gratia. Resp. dist. Cons. de facto Conc.; de absoluta Dei potentia Neg. Cons. quia Deus absolute loquendo posset alicui dimittere peccatum, nec tamen conferre ius ad gloriam.

II. Saltem Deus homini non potest conferre ius ad gloriam sine infusione qualitatis. Resp. neg.: si enim Deus homini potest conferre ius ad regnum temporale sine infusione qualitatis, cur non etiam ad regnum coelorum?

III. Nequit fieri transitus de contradictorio in contradictorium sine mutatione saltem uni intrinseca. Respond. dist. si sit transitus physicus, Conc.; moralis, Neg.

ASSERTIO LIV.

Sola fides non iustificat. Contra Lutheranos et Calvinistas.

Probatur I. Quia S. Scriptura ad iustificationem etiam requirit aliarum virtutum actus, ut *Eccli.* 1, 28: *Qui sine timore est, non poterit iustificari; Psal.* 36, 40: *Salvabit eos, quia speraverunt in eo; 1. Ioan.* 3, 14: *Qui non diligit, manet in morte;* Ezech. 18, 21: *Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis... vita vivet et non morietur.*

II. Quia 1. *Corinth.* 13, 2: ait Apostolus: *si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum; Iac.* 2, 24: *Videtis, quoniam ex operibus iustificatur homo, et non ex fide tantum;* ergo sola fides non iustificat.

Obiicitur I. *Ephes.* 2, 9: *Gratia estis salvati per fidem, non ex operibus; Rom.* 3, 28: *Arbitramur, iustificari hominem per fidem sine operibus legis.* Resp. loquitur Apostolus de operibus Legis Mosaicae, et aliis sine fide factis.

II. *Luc.* 8, 50: *Crede tantum, et salva erit.* Resp. Christus non loquitur de fide remittente peccata, sed de fide miraculorum; quia non exegit fidem a puella, quam suscitare volebat, sed a patre pro filia sua deprecante.

III. *Gal.* 2. Non iustificatur homo, nisi per fidem (1). Resp. sed non solam.

(1) Gal. 2, 16. *Non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi.*

ASSERTIO LV.

Contritio et amor Dei super omnia non iustificant formaliter, sed tantum dispositive. Scotus 4 d. 14 q. 2 n. 13 ss. cum suis contra Vasquez et alios Recentiores.

Probatur. *Concil. Trident. sess.* 6. *cap.* 7. docet, unicam esse causam formalem nostrae iustificationis, videlicet iustitiam inhaerentem, qua etiam parvuli baptizati adhuc proprii actus incapaces iustificantur (1); *et sess.* 14. *cap.* 4. asserit, contritionem ad remissionem peccatorum praeparare (2); ergo contritio et amor Dei formaliter non iustificant.

Obiicitur I. Si homo immediate assumeretur ad beatitudinem, iustificaretur per actum dilectionis in patria: ergo etiam iustificabitur formaliter per actum dilectionis in via. Resp. N. Cons. Disparitas est; quia actus dilectionis in patria est ipsa gloria, adeoque habens gloriam utique etiam habebit ius ad gloriam; secus est de dilectione in via.

II. *Qui diligit me, diligetur a Patre meo; Ioan.* 14, 21. Resp. dist.: ita ut dilectio sit causa formalis, quare Deus diligat hominem, Neg.; ita ut sit dispositio, Conc.

III. Actus est perfectior habitu; ergo si habitus charitatis seu gratiae sanctificantis formaliter iustificat, multo magis actus charitatis sic iustificabit. Resp. Neg. Cons. quia status sanctitatis est permanens etiam in dormientibus, non sic actus charitatis (3).

ASSERTIO LVI.

Ultima dispositio ad gratiam sanctificantem non procedit effective ab eadem. Scotus 4 dist. 14 q. 2 n. 14 contra Thomistas.

---

(1) Denz. n. 681.

(2) Denz. n. 777.

(3) Hinc si actus formaliter iustificaret, cessante actu cessaret quoque iustificatio, puta in dormientibus.

Probatur. *Iuxta Concil. Trident. sess. 6. cap. 7.* dispositionem ad iustificationem impii modo consequitur iustificatio (1); atqui iustificatio formaliter fit per gratiam sanctificantem; ergo etiam gratia sanctificans consequitur dispositionem ad iustificationem; atqui prius nequit effective procedere a posteriori; ergo neque dispositio ad gratiam potest effective procedere a gratia.

Obiicitur I. Dispositio ad gratiam est *prior* gratia in genere causae materialis, at posterior in genere causae efficientis. Respond. in illo *priori* naturae ad gratiam, vel intelligitur ultima dispositio ad gratiam existere, vel non? Si non intelligitur existere, quomodo in genere causae materialis poterit disponere non existens? Si intelligitur existere, quomodo in instanti naturae posteriori poterit modo effective produci a gratia? cum rem existere sit eam positam esse extra omnes suas causas.

II. Sacra Scriptura et sancti Patres aiunt, contritionem procedere a gratia. Resp. dist. a gratia actuali, Conc.; habituali, Subd. praecedente, Conc. subsequente, Neg.

ASSERTIO LVII.

Opera bona sunt vitae aeternae meritoria, et ad eam consequendam adultis necessaria. Contra Lutherum et Calvinum.

Probatur I. Quia vita aeterna datur adultis tanquam *merces, Matth.*, 5, 46; tanquam *corona*, 2. *Timoth.* 4, 8; tanquam *bravium*, 1. *Corinth.* 9, 24; tanquam *denarius* dari solitus operario, *Matth.* 20, 2; tanquam *effectus* bonorum operum, *Matth.* 25, 35: *Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum; esurivi enim, et dedistis mihi manducare;* atqui *merces, corona, bravium etc.* non dantur, nisi propter praecedentia merita: ergo.

II. Propter demerita infligitur poena aeterna reprobis; ergo propter merita confertur vita aeterna electis; nam *Rom.* 2, 6: *Deus reddet unicuique secundum opera eius.*

(1) Denz. n. 681.

Obiicitur I. *Rom.* 6, 23: *Gratia Dei vita aeterna.* Resp. radicaliter est gratia, quia datur propter merita, quorum radix est gratia; non formaliter.

II. *Non ex operibus, quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit: ad Tit.* 3, 5. Resp. loquitur Apostolus de operibus fidem et gratiam praecedentibus.

III. *Servi inutiles sumus:* Luc. 17, 10; ergo nihil meremur. Resp. dist. Cons. ex viribus propriis naturalibus, Conc.; cum gratia divina, Neg. Cons.

ASSERTIO LVIII.

Ecclesia habet potestatem legislativam ad condendas leges in conscientia obligantes, potestque iudicare ac punire transgressores. Contra Waldenses, Wicleff, Huss, Lutherum et Calvinum.

Probatur: Quia Christus, *Ioan.* 21, 17 dixit Petro: *Pasce oves meas; et, Matt.* 18, 17: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus; et S. Paulus, Hebr.* 13, 17 inquit: *Obedite praepositis vestris et subiacete illis; et, Rom.* 13, 1: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non enim est potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt; itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt;.... ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam;* ergo Ecclesia habet potestatem legislativam etc.

Obiicitur I. Christus, *Marc.* 7, 1 ss. damnat praecepta hominum. Resp. dist. adversantia praeceptis divinis, Conc.; conformia iisdem, Neg.

II. *Gal.* 5, 13 ait S. Paulus: *Vos in libertatem vocati estis.* Resp. dist. a servitute peccati et diaboli, Conc.; legis, Neg.

III. *Iusto non est lex posita.* 1 *Tim.* 1, 9. Resp. quia observat eam amore honestatis, non timore poenae.

EX III LIBRO SENTENTIARUM

DE INCARNATIONE VERBI DIVINI, AC VIRTUTIBUS THEOLOGICIS ET MORALIBUS.

ASSERTIO LIX.

Unio hypostatica est realiter distincta a Verbo Divino, et humanitate (1). Ita Doctor Subtilis (2) cum sua schola, et multis Recentioribus, ac Thomistis.

Probatur. Quae sunt ab invicem separabilia, sunt realiter ab invicem distincta; atqui Verbum Divinum et natura humana Christi sunt ab unione hypostatica separabilia, cum Verbum Divinum et natura humana potuissent esse sine unione Hypostatica, imo per absolutam Dei potentiam, Verbum Divinum et natura humana possunt esse sine unione Hypostatica: ergo unio hypostatica est realiter distincta a Verbo Divino et humanitate Christi.

Obiicitur I. Unio hypostatica non est separabilis a Verbo Divino, et natura humana *unitis*. R. D. unitis specificative, N. unitis reduplicative, C.

II. Ergo non est realiter distincta ad illis, *ut unitis* reduplicative. Resp. neg. illatum: quia albedo etiam non est separabilis a

(1) Non dicitur esse quid *absolutum*, neque *realiter Verbo inhaerens;* est enim Deus prorsus immutabilis intrinsece realiter.

(2) Scotus, *Oxon.* 3 d. 1 q. 1 nn. 3, 12 s.

muro, *ut albo* reduplicative, et tamen est realiter distincta a muro, quia est separabilis a muro specificative albo. Idem dicendum de unione hypostatica, maxime, cum decreto Dei volentis unire naturam humanam Verbo Divino, nequeat assignari aliud obiectum, quam unio Hypostatica realiter distincta.

ASSERTIO LX.

Verbum Divinum fuit immediate unitum sanguini existenti in Corpore Christi, et effuso in triduo mortis eius. Communis (1).

Probatur I. *Clemens VI. Extrav. Unigenitus de poenit. et remiss. ait: Guttam sanguinis Christi modicam propter unionem ad Verbum pro redemptione totius humani generis suffecisse.*

II. *Quia Conc. Trid. sess.* 13. *cap.* 3. definit, sub speciebus vini consecratis, vi verborum per se primo poni sanguinem Christi, et concomitanter Divinitatem (2): ergo sanguis erat (3) immediate unitus Verbo Divino.

III. Quia sanguis non est purum alimentum; alias non resurgeret in corporibus gloriosis, contra *Conc. Trid.* cit.; ergo sanguis spectat ad veritatem corporis humani, cum sit instrumentum necessarium ad multas operationes vitales, adeoque erat (3) immediate unitus Verbo Divino.

Obiicitur I. Sanguis non est pars corporis. Resp. dist. essentialis, Conc. Integralis, Neg. (4).

II. Sanguis etiam non est pars integralis corporis. Respond. dist. primaria, C. secundaria, N.

III. Sanguis effusus in triduo mortis Christi perdidit suam formam substantialem. Resp. Neg. quia fuit miraculose praeservatus a corruptione, iuxta illud *Psalm.* 15, 10: *Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.*

---

(1) Vide Frassen, Scot. Acad. tom. 7 pag. 353 ss.

(2) Denz. n. 757.

(3) Et est.

(4) Vel subd.: utilis tantum, Neg.; necessaria, Conc. Hinc, etiamsi dicatur pars secundaria, est tamen necessaria.

ASSERTIO LXI.

Humanitas Christi existit existentia propria creata. Scotus 3. dist. 6. quaest. 1 (1) cum suis et Recentioribus contra Thomistas.

Probatur. Humanitas Christi pro sui causa efficiente habet Deum et Beatissimam Virginem Mariam; atqui causalitas causae efficientis terminatur ad existentiam humanitatis, non increatam, haec enim efficienter causari nequit: ergo ad creatam. — Item existentia increata Verbi Divini in Christo est aeterna, necessaria, independens, et immutabilis; atqui existentia humanitatis Christi est temporalis, contingens, dependens, et mutabilis; ergo humanitas Christi non existit per existentiam increatam Verbi Divini, sed per creatam et propriam.

Obiicitur. Sancti Patres in Christo agnoscunt unicam existentiam scilicet increatam Verbi Divini: ergo humanitas Christi per eam formaliter existet. Resp. Sanctos Patres accepisse existentiam pro subsistentia Personae, non pro existentia naturae; cum enim Christus sit una persona, unam tantum habet subsistentiam; at vero, quia in Christo sunt duae naturae, divina et humana, ita quoque duas habet existentias, divinam et humanam.

ASSERTIO LXII.

Christus ut homo est verus Filius Beatissimae Virginis Mariae per filiationem creatam. Scotus 3. dist. 8. q. unica (2), Scotistae ac Recentiores passim contra Thomistas.

Probatur. Filiatio, qua Christus ut homo dicitur Filius Beatissimae Virginis, est temporanea, accidentalis, et terminata ad Beatissimam Virginem; atqui Filiatio increata Christi non est temporanea, sed aeterna, non accidentalis, sed substantialis, non terminata ad Beatissimam Virginem, sed ad Patrem aeternum: ergo Christus ut homo non dicitur Filius Beatissimae Virginis per Fi-

(1) Praesertim n. 4 ss.
(2) Maxime n. 10 ss.

liationem increatam, sed creatam, cum sit intrinsece Filius. — Deinde si Pater vel Spiritus Sanctus fuissent incarnati, etiam dicerentur Filii Beatissimae Virginis, non per Filiationem increatam, quam non habent: ergo idem dicendum de Christo.

Obiicitur. Subiectum filiationis est solum suppositum: atqui Christus est tantum unicum suppositum, scilicet divinum, quod est incapax filiationis creatae recipiendae: ergo Christus filiationem creatam non habet, adeoque per increatam dicitur Filius Beatissimae Virginis. Respond. dist. mai. subiectum denominationis est suppositum, Conc. mai.; inhaesionis, neg. mai. nam natura humana in Christo est subiectum inhaesionis filiationis creatae, et subiectum denominationis est Christus.

ASSERTIO LXIII.

Anima Christi per scientiam beatam cognovit saltem habitualiter omnia in Verbo Divino, quae novit Verbum Divinum (1). Scotus 3. dist. 14. quaest. 2 (2) cum suis contra Thomistas.

Probatur. *Potuit* Verbum Divinum animae Christi ostendere omnia, saltem habitualiter, quae novit Verbum Divinum. *Decuit* insuper, ut ostenderet, quia Christus est Filius Dei, Caput, Iudex, et Finis universorum: ergo *ostendit* omnia, saltem habitualiter, quatenus Verbum Divinum paratum est omnia, quae novit, successive repraesentare animae Christi: videtur enim implicare, quod anima Christi actu simul omnia videat, quae videt Verbum Divinum, cum ad hoc requiri videatur infinitus intellectus et infinita visio ac attentio.

---

(1) Quo sensu, vide in ipsa Probatione. — Sed neque *successive* potest anima Iesu, etiam de potentia Dei absoluta, cognoscere infinita; ergo inutile est illud *paratum esse* Verbi. — Assertio sustineri potest addendo: omnia, quae novit Verbum Divinum *scientia visionis* i. e. omnia actualia sive praeterita, sive praesentia, sive futura. — Facili negotio haec applicantur scientiae beatae *in coelo;* non enim haec est alia ac in terra pro anima Iesu, neque anima Iesu in coelo capax est perfectionis infinitae; neque in coelo infinitum, etsi extensivum tantum, a finito transiri potest.

(2) Sed vide ipsum Scotum l. c. a n. 9 usque ad finem qu.

Obiicitur I. Doctor Subtilis cit. probabilem iudicavit sententiam docentem, quod anima Christi de facto simul omnia videat in Verbo Divino, quae videt Verbum Divinum: ergo. Resp. Scotum hanc sententiam iudicasse probabilem ex reverentia et devotione erga Christum; non tamen ut probabiliorem, cum loco citato subiungat: *Quod si hic dicendi modus non placet, potest dici, quod videat omnia, si non actualiter, saltem habitualiter.*

II. Si anima Christi non vidit omnia simul: ergo habuit aliquorum ignorantiam. Resp. Neg. seq. (1).

ASSERTIO LXIV.

Anima Christi fuit sancta formaliter per gratiam habitualem sanctificantem creatam. Scotus 3. d. 13. q. 1. et 2 ac 4 a n. 9 ss. cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. Iuxta *Concil. Trid. sess. 6. cap. 7.* reddere sanctum est effectus formalis primarius gratiae habitualis creatae (2); atqui etiam iuxta Adversarios, anima Christi habet gratiam habitualem creatam; ergo per hanc erit formaliter sancta, et non per unionem hypostaticam; cum idem effectus formalis in eodem subiecto nequeat a duplici causa totali procedere. — Deinde effectus formalis unionis hypostaticae tantum est unire humanitatem Christi Verbo Divino; sed hoc non est esse formaliter sanctum, seu habere ius proximum ad gloriam, cum etiam natura humana in puris naturalibus potuisset hypostatice uniri Verbo Divino, quae tamen non fuisset formaliter sancta; ergo non unio hypostatica, sed gratia sanctificans tribuit sanctitatem formalem creatam.

Obiicitur I. Sancti Patres asserunt animam Christi fuisse sanctificatam per unionem hypostaticam. Resp. dist. sanctitate personali et substantiali, C. accidentali, Neg.

II. Unio hypostatica tribuit ius ad gloriam. Resp. D. Ius radicale et remotum, C. formale et proximum, Neg.

---

(1) Ignorantia negatur, quia est negatio scientiae *debitae;* nescientia mera conceditur.

(2) Denz. n. 681.

ASSERTIO LXV.

Gratia sanctificans animam Christi fuit summa de potentia Dei ordinaria; potuisset tamen de potentia Dei absoluta adhuc intendi. Scotus 3. dist. 13. q. 4. n. 2. cum Scotistis.

Probatur. *Potuit* Deus animae Christi conferre summam gratiam, qua excederet omnium hominum et angelorum collective sumptorum gratias, quia omnipotens est; *decuit* talem conferre Christo, quia erat Filius Dei et Caput omnium: ergo eidem *fuit collata* gratia summa de potentia Dei ordinaria; quia vero qualitas in infinitum intendi potest, sicut quantitas potest augeri in infinitum, ideo gratia habitualis Christi absolute adhuc intendi posset.

Obiicitur. *Scotus* 3. *dist.* 13. *quaest.* 2. *ait: probabile est dicere, Deum tantam gratiam contulisse animae Christi, quantam potuit; potuit autem conferre tantam, quantam creare potuit; potuit autem creare summam;* ergo summam contulit. Resp. Doctorem Subtilem haec non protulisse ut certa, sed ut probabilia, quia expresse ait: *probabile est dicere, secundum Magistrum.* Ita autem locutus est praecise per excessum ex reverentia erga Christum, nam *quaest. cit.* ait: *in commendando Christum malo excedere quam deficere a laude sibi debita, si propter ignorantiam oporteret in alterum incidere.*

ASSERTIO LXVI.

Causa physica proxima impeccabilitatis Christi fuit eius beatitudo. Schola Subtilis cum suo Doctore: 3. dist. 12. q. un. n. 2. contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. Beati sunt physice et proxime impeccabiles propter beatitudinem, ob quam eisdem denegatur concursus ad peccandum; ergo etiam anima Christi (quae ab instanti conceptionis suae fuit beata) erit physice et proxime impeccabilis propter suam beatitudinem. — Deinde unio hypostatica non est forma sanctificans formaliter, ac peccatum excludens, ut dictum *Assertione* 64.

nec habet annexam inseparabiliter beatitudinem, cum unio hypostatica sit realiter distincta a beatitudine, atque prior; ergo non unio hypostatica reddit animam Christi *physice et proxime* impeccabilem, sed eius beatitudo.

Obiicitur I. Sancti Patres impeccabilitatem Christi referunt in unionem hypostaticam. Respond. dist. tanquam in causam radicalem et remotam, Conc.; formalem et proximam, Neg.

II. Si stante unione hypostatica anima Christi posset peccare, etiam Christus vel Verbum Divinum posset dici posse peccare. Resp. dist. Christus vel Verbum Divinum posset dici posse peccare, per communicationem idiomatum sicut dicitur mortuum, Conc.; intrinsece, Neg.

ASSERTIO LXVII.

Meritum Christi non fuit simpliciter et intrinsece infinitum, sed tantum extrinsece et secundum quid (1). Scotus 3. dist. 19. q. unica n. 4 ss. cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur I. Ad meritum Christi concurrit voluntas humana Christi finita, gratia finita, bonitas moralis et cognitio finita, et sola Persona, quae denominatur merens, est infinita: ergo, cum effectus sequatur partem debiliorem suae causae, meritum Christi nequit esse simpliciter infinitum, sed tantum extrinsece ob dignitatem infinitam Personae merentis.

II. Christus non potuit plus mereri, quam Deus praemiare; atqui Deus nequit dare praemium intrinsece infinitum; ergo nec meritum Christi potuit esse intrinsece infinitum.

---

(1) Id est: non ex valore *interno* ipsius *actionis vel passionis* humanae Christi naturae, cum illae sint essentialiter finitae; sed *extrinsece* tantum, idque tripliciter: 1° ex *obiecto,* quatenus meritum sicut peccatum respicit Deum infinitum; 2° ex *subiecto,* quia Persona merens est infinita, et ideo quoque actiones et passiones Christi denominative audiunt infinitae; 3° ex *Dei acceptatione,* inquantum a Deo acceptantur vel saltem acceptari possunt pro infinitis peccatis vel infinitis peccatoribus. — Idem valet de Christi *satisfactione.* Vide Frassen, Scot. Acad. tom. 7 pag. 652 ss.

III. Infinitum categorematicum creatum implicat; ergo etiam implicat meritum simpliciter infinitum.

Obiicitur I. Suppositum Christi merens est intrinsece infinitum: atqui actiones sunt suppositorum: ergo. Resp. dist. min. elicitive, Neg. denominative, Conc. min.

II. Actiones Christi sunt *theandricae*. Resp. dist. ideo quia procedunt a natura humana personata a Verbo Divino, Conc.; ideo quia sunt intrinsece infinitae, Neg.

III. Meritum crescit ex dignitate Personae merentis. Resp. dist. arithmetice, Neg. geometrice, subd. in rigore Neg. secus Conc.

ASSERTIO LXVIII.

Christi satisfactio pro nostris peccatis erat actus iustitiae, non tamen rigorosae. Scotus 3. dist. 19. et 20. Scotistae, contra Thomistas et Recentiores.

Probatur. Christus pro nostris peccatis exhibuit Deo condignam satisfactionem ex motivo resarciendi iniuriam ipsi per nostra peccata illatam: ergo satisfactio Christi fuit actus iustitiae; — non tamen rigorosae: haec enim requirit, ut satisfactio fiat ex bonis debitoris, in quae creditor nullum ius in re et possessionem habet; atqui satisfactio a Christo facta est ex bonis, in quae Deus habuit ius et dominium perfectissimum; ergo non erat actus iustitiae rigorosae.

Obiicitur I. Satisfactio Christi fuit superexcedens debitum; ergo fuit ex rigore iustitiae. Resp. Neg. Cons. quia Christus solvit ex bonis, in quae Deus ius in re et possessionem habuit.

II. Si creditor donet debitori 100 florenos ad solvendum debitum, et debitor per 100 florenos, dono acceptos, solvat creditori debitum, facit actum rigorosae iustitiae; ergo, licet Deus Christo donaverit gratiam et merita, et per haec Christus solverit nostrum debitum, etiam Christus fecit actum rigorosae iustitiae. Resp. Neg. cons. quia in humanis per donationem transfertur ius in donatarium, non sic fit apud Deum.

ASSERTIO LXIX.

Christus adhuc venisset vi praesentis decreti, etiamsi Adam non peccasset. Ita Doctor noster Subtilis 3. dist. 7. q. 3 (1) cum tota sua Schola contra Thomistas et Recentiores plurimos.

Probatur I. Christus fuit decretus ad existendum ante Adamum et eius posteros, *Col.* 1, 15: *Qui est primogenitus omnis creaturae; omnia per ipsum et in ipso creata sunt* (2); *et ipse est ante omnes* (3): quem textum *Conc. Ephesinum tom.* 1. *cap.* 4. *et Sardicense* intelligunt *de Christo ut homine;* ergo.

II. Deus utpote ordinatissime volens prius vult finem, scilicet suam gloriam, et ad hanc prius, medium perfectissimum, scilicet Incarnationem, quam Adamum; ergo.

III. Alias Incarnatio fuisset tantum bonum occasionatum a peccato, et Christus fuisset debitor peccato Adami, fuissentque homines in statu innocentiae deterioris conditionis, quam in statu naturae lapsae; ergo Christus fuit decretus ante peccatum Adami, adeoque venisset, etiamsi Adam non peccasset.

Obiicitur I. Sacra Scriptura et sancti Patres asserunt Christum venisse, ut salvum faceret, quod perierat genus humanum. Resp. dist. Christum in carne passibili ut redemptorem venisse etc., conc.; ut sanctificatorem in carne impassibili, Neg. (4).

II. Incarnatio habuisset duos fines totales. R. d. incarnatio secundum idem N. secundum diversa C. Nam *Incarnationis quoad substantiam* finis totalis fuit *excellentia mysterii;* quoad *modum passibilitatis* vero finis et motivum totale fuit *redemptio generis humani.* — *Dices:* Etiam incarnatio quoad substantiam fuit medium necessarium ad redemptionem generis humani; ergo etiam incarnatio quoad substantiam fuit decreta propter redemptionem generis humani. Resp. d. consequens: fuit decreta decreto *primo*

(1) n. 3 s. et d. 19 q. un. n. 6.

(2) Col. 1, 16. Textus graecus habet: *per ipsum et in ipsum.*

(3) Col. 1, 17.

(4) Supple: venturum non fuisse, quia redimendum non fuisset genus humanum, Neg.

intentivo, neg. conseq.; decreto *executivo,* hoc est, fuit a Deo ordinata post praevisum peccatum originale ad redemptionem generis humani, seu eius fructus et merita relata ad satisfaciendum pro peccato originali conc. cons.

III. In statu innocentiae Christus habuisset carnem passibilem: ergo non venisset impassibilis. Resp. dist. anteced. Christus habuisset carnem (non quidem *gloriosam,* qualem de facto habet in coelo: nam debuisset concipi, generari, nutriri, augmentari, et esse viator in statu innocentiae) sed impassibilem ab extrinseco, qualem habuit Adam in statu innocentiae. — *Dices:* Deus, non habuit decretum de impassibilitate carnis Christi: alias de facto venisset in carne impassibili; ergo. Resp. dist. ant. Deus non habuit decretum *absolutum* de impassibilitate carnis Christi conc. ant.; *conditionatum* neg. ant. cum conseq.; cum enim Deus evidenter sciverit, Christum, si Adam non esset peccaturus, venturum in carne impassibili, ideo etiam debuit habuisse decretum ex parte actus absolutum, et ex parte obiecti conditionatum, quo decrevit, Christo, si Adam non esset peccaturus, dare carnem impassibilem; cum futura etiam conditionata videat Deus in decretis ex parte actus absolutis, ut supra dictum, et conditionatis solum ex parte obiecti; quae deinde, purificata conditione, seipsis etiam ex parte obiecti transeunt in absoluta.

IV. *Iuxta Scotistas,* in statu innocentiae, si Adam non peccasset, non fuisset instituta Eucharistia; ergo nec Christus venisset in statu innocentiae, si Adam non peccasset. Neg. conseq. Disparitas est, quia incarnatio quoad substantiam fuit opus Dei excellentissimum, et nobilissimum ad extra, adeoque non debebat intendi propter peccatum, sed propter se, etiamsi nullum fuisset peccatum. E contra institutio Eucharistiae non fuit opus Dei excellentissimum, et consequenter iam poterat eligi a Deo tanquam medium ad subveniendum naturae per peccatum originale corruptae; hoc autem, scilicet peccatum originale, non fuisset, si Adam non peccasset, adeoque nec tunc fuisset instituta Eucharistia. Quod ulterius colligitur ex eo, quia in Patria erit incarnatio quoad substantiam et Christus: non tamen ibi erit Eucharistia, adeoque hacc non est intenta propter se, sicuti incarnatio quoad substantiam, sed praecise

ad subveniendum naturae per peccatum corruptae, sicuti etiam propter hoc motivum est decreta passibilitas et mors Christi.

ASSERTIO LXX.

Unica tantum fides est salvifica. Ita docet Ecclesia Catholica contra libertinos et indifferentistas.

Probatur. Quia *Eph.* 4, 5 ait S. Paulus: *unus Dominus, una Fides, unum Baptisma,* et Christus *Matth.* 18, 17: *Si Ecclesiam non audierit; sit tibi sicut ethnicus et publicanus.* Ratio est, quia Deus nequit revelare contradictoria, cum nec falli, nec fallere possit; atqui si duae diversae fides essent verae, Deus revelasset contradictoria; ergo unica tantum fides est vera et salvifica.

Obiicitur. Multi infideles inculpabiliter putant, suam fidem esse salvificam; ergo saltem tales salvabuntur. Resp. dist. cons. vi suae sectae, N.; propter suam ignorantiam inculpabilem, modo tamen credant articulos fidei Catholicae necessarios necessitate medii, sperent, et ament Deum, et eliciant contritionem perfectam, si sint in peccato mortali, C. cons.

ASSERTIO LXXI.

Deus sub ratione primae veritatis in revelando est obiectum formale fidei divinae. Scotus q. I. Prologi, cum suis et Thomistis (1).

Probatur. Ultima ratio, cur fide divina credamns articulos fidei infallibiliter, est haec, quia Deus, qui est prima veritas in revelando, seu qui nec falli nec fallere potest, eosdem revelavit; ergo Deus sub ratione primae veritatis in revelando, est obiectum formale fidei divinae.

Obiicitur I. Veritas divina ulterius resolvitur in Deitatem. R. D. tanquam in rationem assentiendi, N. essendi, C.

II. Veritas divina resolvitur in attestationem Ecclesiae tanquam in rationem assentiendi. R. D. a priori, N.; a posteriori, C.

---

(1) Scotus, *Oxon.* Prol. q. 3 n. 24; 3 d. 23 q. un. n. 6 ss.

III. Ipsa veritas divina in revelando etiam creditur fide divina; atqui non propter seipsam; ergo propter aliud obiectum formale. R. N. min. quia quod est alteri ratio essendi tale, seipso est tale.

IV. Ratio assentiendi debet esse notior ipso obiecto, cui assentimur; atqui veritas divina non est notior obiectis revelatis; ergo non est ratio assentiendi. Respondeo distinguo maiorem, in assensu scientifico, C.; in assensu obscuro, N. maiorem (1).

V. Etiam ipsa revelatio determinat intellectum ad assensum fidei. Respondeo distinguo: ratione sui, N.; ratione veracitatis divinae, C.

ASSERTIO LXXII.

Cum evidentia revelantis potest consistere fides infusa circa rem revelatam. Scotus 3. d. 24. qu. unica cum suis ac pluribus Recentioribus contra alios.

Probatur. De essentia fidei est, ut nitatur auctoritate dicentis, sive evidenter constet de dicente, sive non, ut patet in fide humana: ergo, licet alicui evidenter constet de revelante Deo, poterit tamen elicere actum fidei divinae circa rem revelatam, quae manet adhuc obscura; alias primus Angelus in via non habuisset fidem, cum eidem Deus revelans fuerit evidens.

Obiicitur I. Stante evidentia revelantis Dei, veritas rei revelatae est evidens. R. D. per medium intrinsecum et ex natura rei connexum cum re revelata, N.; per medium *extrinsecum rei revelatae* nec cum ea ex natura connexum, C.

II. Per creaturas Deus est evidens, etiamsi creaturae Deo sint extrinsecae. R. D. Creaturae sunt Deo extrinsecae in essendo, C. in cognoscendo, Neg. quia creaturae productae habent intrinsecam et necessariam connexionem cum Deo tanquam sua causa.

III. Cum evidentia revelantis Dei assensus fidei non foret liber circa rem revelatam. Resp. Neg. quia intellectus non necessitatur, quoad exercitium actus, nisi circa obiectum intrinsece evidens.

---

(1) Negari potest minor, quia iam solo naturali rationis lumine constat Dei veritas et veridicitas.

ASSERTIO LXXIII.

Sacra Scriptura continens libros a Concilio Tridentino sess. 4. specificatos, in vetere vulgata latina editione est verum verbum Dei. Contra Calvinistas, Lutheranos et alios Haereticos.

Probatur I. Quia Ecclesia Catholica habet, et iam a mille fere annis habuit, pro canonicis libros Sacrae Scripturae a Concilio Tridentino specificatos, nam Innocentius I. *epist.* 3. *ad Exuperium c.* 7. *anno* 402 libros vulgatae editionis iam habuit pro canonicis.

II. Quia una est vera fides in Ecclesia Christi: ergo etiam una vera Sacra Scriptura, at non alia quam vulgatae editionis, utpote a tot SS. Patribus approbata; ergo.

Obiicitur I. Iudaei non habent omnes libros veteris Testamenti specificatos pro canonicis: ergo non sunt canonici. R. N. cons. quia Ecclesia Christi, in fide infallibilis, hos declaravit ut canonicos.

II. In libris Sacrae Scripturae specificatis reperiuntur contradictiones: ergo non sunt verum verbum Dei. R. D. Antec.: reperiuntur contradictiones verae, N.; apparentes, C. Ant. et N. consequent. nam ubi in Sacra Scriptura apparet contradictio, explicanda est quod vel loquatur de alia persona, vel de alio loco, vel de alio tempore, vel in alio sensu etc. (1).

ASSERTIO LXXIV.

Praeter verbum Dei scriptum datur etiam verbum Dei non scriptum, seu traditum. Contra Lutheranos et Calvinistas.

Probatur I. *Ioan.* 21, 25: *Sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus, quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.* — *Ep.* 2 *Thess.* 2, 14: *Tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.*

---

(1) Quoad hanc Assertionem seu potius eiusdem probationem et defensionem valeat regula: ***distingue tempora et explicabis iura.***

II. Credimus fide divina scripturam veteris et novi Testamenti esse verum verbum Dei; atqui hoc non credimus, quia scriptum est; in qua enim scriptura scriptum hoc est? ergo propter verbum Dei traditum.

Obiicitur I. *Deuter.* 4, 2: *Non addetis ad verbum, quod vobis loquar.* Resp. Non addetis quidquam ei contrarium.

II. *Matth.* 15, 3: *Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram?* Resp. scilicet humanam et vanam, non divinam aut apostolicam.

III. Traditiones non possunt tamdiu conservari. Resp. Dist. per providentiam humanam, C. divinam, N.

IV. *Ep.* 2 *Timoth.* 3, 16: *Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum.* Resp. sed non sola utilis est, nec sola sufficiens ad docendum sine verbo Dei tradito.

ASSERTIO LXXV.

Sola Roma Ecclesia est vera Dei et Christi Ecclesia. Contra omnes infideles.

Probatur. Sola Romana Ecclesia habet notas verae Ecclesiae, nam est *Una:* 1. Quia habet unum caput, scilicet Romanum Pontificem. 2. Quia est una in credendis fidei articulis. Est *Sancta:* 1. sanctitate doctrinae, 2. vitae, 3. et miraculorum. Est *Catholica:* 1. Quia per totum orbem diffusa, 2. et per omnes nationes, 3. quia fuit omni tempore, nimirum a tempore Christi usque nunc, et erit usque ad finem mundi. Est *Apostolica:* 1. Quia in Apostolis habuit initium, 2. per eosdem fuit propagata, 3. tenet eorum doctrinam, 4. quia retinet non interruptam Episcoporum successionem ad sua usque tempora. Quae adeo vera sunt, ut etiam oculis conspici, et manibus palpari queant; atqui nulla alia Ecclesia habet has quatuor notas, ut iterum manifestum est; ergo sola Romana Ecclesia est vera Dei et Christi Ecclesia.

Obiicitur I. Catholicorum doctrina non est una. Resp. D. in iis, quae sunt de fide, N.; in aliis, C. (1).

(1) Doctrina dogmatica et ecclesiae, N.; theologica et scholarum, C.

II. Catholici sunt mali. Resp. D. vitio fidei et religionis, N.; vitio proprio, Trans.

III. Ecclesia Romana est ecclesia particularis. Resp. D. ut est sub Episcopo Romano tamquam speciali Pastore suo, C.; ut est sub Episcopo Romano tamquam Pastore universali, N.

ASSERTIO LXXVI.

Vera Christi Ecclesia debet esse visibilis. Contra Lutherum et alios Haereticos.

Probatur I. Quia Christus suam Ecclesiam comparat *civitati supra montem positae, Matth.* 5, 14; *sagenae missae in mare et ex omni genere piscium congreganti, Matth.* 13, 47; *convivio nuptiali,* ad quod boni et mali vocati sunt, *Matth.* 22, 1 ss. Sed haec sunt visibilia: ergo etiam Ecclesia.

II. Christus *Matth.* 18, 17 ait: *Dic Ecclesiae; si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus;* sed quomodo Ecclesiae poterit aliquid dici, illa audiri, si visibilis non sit?

III. In Ecclesia Christi Episcopi et Pastores visibiliter gubernant, et docent suos subditos, Sacramenta administrant, celebrant Concilia: ergo est visibilis.

Obiicitur I. Fide credimus Ecclesiam: ergo non est visibilis. Resp. D. antec. fide credimus Ecclesiam, id est, homines profitentes fidem Christi sub Romano Pontifice, N. ant.; id est, credimus veram esse doctrinam Christi, quae in Ecclesia traditur, C. antec.

II. *Non venit Regnum Dei cum observatione. Luc.* 17, 20. Resp. Sermo est de regno Dei in iustis per gratiam, quod est invisibile; non de regno Ecclesiae, quod est visibile; *quia non est sub modio Ecclesia, sed supra candelabrum* (1), ait *S. Aug. l. de unit. Eccl. c.* 16.

ASSERTIO LXXVII.

Vera Christi Ecclesia durabit usque ad finem mundi. Est de fide.

(1) Mt. 5, 15.

Probatur. Quia *Matth.* 16, 18 ait Christus: *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eam.* Et *Matth.* 24, 14: *Praedicabitur hoc Evangelium Regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet consummatio.* Et *Matth.* 28, 20: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.* Et *Eph.* 4, 11 s. ait S. Paulus: *Ipse dedit quosdam Apostolos, Pastores, Doctores etc. ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei etc.* Ergo Christi Ecclesia durabit usque ad finem mundi.

Obiicitur I. Synagoga defecit: ergo etiam Ecclesia deficere poterit. R. D. antec. Synagoga defecit, quantum ad figuras, C. antec.; quantum ad figuratum, N. ant., quia Synagoga fuit figura Ecclesiae, adeoque hac praesente, illa cessare debuit; neque illi promissa perpetuitas, sicut Ecclesiae fuit.

II. Ecclesia comparatur lunae; atqui haec deficit: ergo etiam Ecclesia. R. D. Mai. in omnibus, N.; in uno, scilicet quod a Christo habeat suum lumen spirituale, sicut luna a sole habet lumen corporale, C.

ASSERTIO LXXVIII.

Vera Ecclesia Christi est infallibilis in decidendis fidei articulis (1). Contra Lutheranos.

Probatur. Quia Christus *Ioan.* 14, 16 inquit: *Ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis.* Et *Matth.* 28, 20: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.* S. Paulus 1. *Timoth.* 3, 15 ait: *Ecclesia Dei vivi est columna et firmamentum veritatis:* ergo Ecclesia in fide errare non potest. — Accedit ratio; quia si Ecclesia errare posset, nihil posset certo et infallibiliter credi;

(1) De infallibilitate Romani Pontificis vide Concilium Vaticanum, Constitutione dogmatica de Ecclesia Christi, cap. 4: Denz. n. 1678 ss. — Item Assertionem 81.

quia sine declaratione et auctoritate Ecclesiae non constat nobis infallibiliter, quaenam Scriptura sit verum Dei verbum; sed consequens nequit admitti; ergo nec antecedens; ex quo etiam infertur, Concilia generalia a Summo Pontifice confirmata errare non posse in decidendis fidei controversiis, cum repraesentent totam Ecclesiam.

Obiicitur. Concilium Ariminense erravit in subscriptione haeresis Arianae, et Ephesinum II in recipiendo Euthyche; ergo Ecclesia non est infallibilis. Resp. N. cons. quia fuerunt Concilia *acephala*, non approbata a Summo Pontifice Romano.

ASSERTIO LXXIX.

Pontifex Romanus est verus Christi vicarius, successor Petri, et caput visibile verae Ecclesiae Dei et Christi. Contra Haereticos.

Probatur. S. Petrus fuit verus Christi vicarius et caput visibile militantis Ecclesiae, *Matth.* 16, 18: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; Ioann.* 21, 17: *Pasce oves meas;* atqui Pontifex Romanus est in officio pastorali successor sancti Petri; ergo Pontifex Romanus est verus Christi vicarius et caput Ecclesiae. *Prob. min.* 1. Quia S. Petrus Romae cathedram Pontificalem tenuit usque ad mortem. 2. Quia Concilium Florentinum statuit (1): *Definimus, sanctam Apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri, Principis Apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiae caput etc.* 3. Quia Pontifex Romanus a nemine potest iudicari teste *Concilio Synuessano.* 4. Quia Episcopi ad Romanum Pontificem possunt appellare, ab eius vero sententia nulla amplius datur appellatio, ex *Concilio Sardicensi* (2); ergo.

Obiicitur. Sanctus Petrus etiam Antiochiae fuit Episcopus. Resp. Sed ibi suam sedem stabiliter non fixit usque ad mortem.

(1) Denz. n. 589. — Conc. Vaticanum. Denz. n. 1671.

(2) Vide Bullam *Execrabilis* Pii II: Denz. n. 608, et Conc. Vatic., Constitutione dogm. de Ecclesia Christi, cap. 3: Denz. n. 1676.

ASSERTIO LXXX.

Summus Pontifex est supra Concilium. Ita Catholici.

Probatur. Ex *Conciliis Florentino part.* 2. *collat.* 22 (1) et *Lateranensi V. sub. Leone X. sess.* 11 (2), definientibus *solum Romanum Pontificem tanquam auctoritatem super omnia concilia habentem etc.* Idem patet propositione 29 damnata ab Alexandro VIII. *Futilis et toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra concilium oecumenicum auctoritate atque in fidei quaestionibus decernendis infallibilitate* (3).

Ratio est: I. Quia Christus Petro tamquam capiti distincto a reliquo corpore Ecclesiae dixit: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Matth.* 16, 18.

II. Quia pastor est supra oves et ovile.

III. Quia in synodo Synuessana et Romana prohibetur *summa et prima Sedes iudicari.*

IV. Quia non datur appellatio a Papa ad Concilium, bene vero e contra.

V. Quia nullum Concilium valet, nisi convocatum et confirmatum a Summo Pontifice.

VI. Denique non potest esse minor auctoritas summi Pontificis in lege Evangelica, quam fuerit summi Sacerdotis in lege Mosaica; sed summa potestas erat penes summum Sacerdotem, qui in Pontificali officio erat constitutus, quantumvis ferret sententiam in magno Concilio Iudaeorum; nec a summo Sacerdote dabatur appellatio ad Concilium, ut constat *Deut.* 17, 12 ubi dicitur: *Qui autem superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, et decreto iudicis, morietur homo ille:* ubi non dicitur: Qui noluerit obedire *Sacerdotum Concilio,* sed *Sacerdotum summi imperio;* ergo non minoris auctoritatis erit summus Sacerdos in lege Evangelica, quae longe excedit Mosaicam, et consequenter etiam erit supra Concilium.

(1) Cf. Denz. 589.
(2) Denz. n. 622.
(3) Denz. n. 1186.

Obiicitur I. Concilium Constantiense (1) definit, quod Concilium universale habeat immediatam potestatem a Christo, cui quilibet cuiuscunque dignitatis et conditionis sit, etiamsi papalis, obedire teneatur: ergo. Resp. Concilium velle, quod tempore schismatis, quale tunc erat, quando non constat certe de vero Summo Pontifice, possint praetendentes Papatum cogi ad eum deponendum.

II. Concilium Basileense (2) *sess.* 2. expresse definit: *Concilium esse supra Papam.* Resp. Hoc Concilium ab initio legitime congregatum fuerit, tamen postquam ab Eugenio Papa se separavit, et contra ipsum insurrexit, in *Schismaticum et Acephalum conciliabulum declinavit;* ideoque ab Eugenio merito dissolutum omnique valore exutum, eique aliud, Concilium Florentinum, substitutum fuit.

III. Ergo frustra erant Concilia, si non haberent maiorem vel aequalem auctoritatem, quam ipse Papa. Resp. N. illatum, quia habent adhuc maximam vim, auctoritatem et utilitatem, cum plurimi viri sanctitate, sapientia et experientia praestantissimi ex toto orbe terrarum in Conciliis conveniant, quorum communia suffragia ad refellendas noxias opiniones, abusus, et haeretica dogmata tollenda plurimum conducunt.

IV. Summus Pontifex est membrum Ecclesiae: ergo non est maior Ecclesia. R. D. Summus Pontifex est membrum Ecclesiae quodcumque N.; principale, et caput in caeteris membris influens, in quo est plenitudo potestatis, a quo caeteri Praelati sibi propriam participant, omnibusque fidelibus veram fidei et morum doctrinam proponens, C. Quinimo falsum est Ecclesiam, ut contradistinctam a Papa, esse totum; nam Ecclesia est corpus: corpus autem membris constat et capite, quod est Summus Pontifex.

---

(1) « Non sunt oecumenica, imo potius a Romanis Pontificibus saepius reiecta, decreta sessionis III et IV [Concilii *Constantiensis*], a Concilio Basileensi ininnovata ». Denz. n. 584, quem confer. — Ast praecise in illis sessionibus habetur doctrina hic obiecta.

(2) « Concilium *Basileense,* licet aliquando ab Eugenio IV quoad progressum agnitum fuerit, dignitatem Concilii oecumenici nunquam meruit ». Denz. n. 584 i. f. — Vide Funk-Perciballi, Storia della Chiesa, vol. II. pag. 33, et Hefele, Conciliengeschichte, Erster Band, Einleitung X (Freiburg i. B. 1873, pag. 59-69).

ASSERTIO LXXXI.

Summus Pontifex ex Cathedra loquens est infallibilis in suis definitionibus circa materiam fidei et morum, etiam extra Concilium. Est tota Catholica (1).

Probatur I. Si Summus Pontifex non esset infallibilis in suis definitionibus, Ecclesia posset errare contra promissionem Christi: *Portae inferi non praevalebunt adversus eam. Matth.* 16, 18. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Luc.* 22, 32.

II. Si Summus Pontifex non esset infallibilis. Ecclesia non foret sancta, contra symbolum Apostolicum, cum falsa pro veris, inhonesta pro honestis posset recipere ex definitione Summi Pontificis.

III. Christus Dominus soli Petro extra Concilium dixit, *Ioann. ult.: pasce oves meas:* ergo tota Ecclesia illum audire et sequi tenetur: adeoque si ille erraret, vel errare posset, tota Ecclesia posset errare.

IV. Quid si in Concilio generali Episcopi dissiderent a Papa circa articulum fidei definiendum, quid tunc fieret? non esset ullum remedium, nisi pro tunc aliquis iudex infallibilis esset; non autem in eo casu Concilium esset iudex, quia Concilia a Papa dissidentia errare possunt, et errarunt; restat igitur, ut Papa sit iudex infallibilis, et errare non possit.

V. Multi Papae sine Concilio canonizarunt Sanctos; sed in hoc nec errarunt, nec errare possunt; ergo si Papa in uno non potest errare extra Concilium, nec poterit in alio: et per consequens summus Pontifex est infallibilis, etiam extra Concilium, cum Concilium convocare semper sit impossibile; et a Pontificibus sine Concilio damnati sunt errores *Pelagii, Priscilliani, Iovviniani, Vigilantii, etc.* qui hoc ipso habiti sunt pro haereticis a tota Ecclesia, ut refert Bellarminus *l.* 4. *c.* 3; ergo.

Obiicitur I. Omnis homo mendax. Resp. D. cui non est promissa assistentia Spiritus Sancti, C.; cui est promissa, sicuti Papae, N.

---

(1) Dogma definitum a Concilio Vaticano: lege Denzinger, praesertim n. 1681 ss. Vide supra Assertionem 78.

II. Papae errarunt. Resp. D. qua privati doctores, C.; qua pastores universales ex cathedra loquentes, N.

III. Papa qua persona privata posset fieri haereticus: ergo posset aliquid haereticum definire. Resp. N. ant. quia Christus *Luc.* 22, 32 illis verbis: *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, et tu . . . . . confirma fratres tuos:* non solum Petro, et eius successoribus impetravit, ut tamquam Pontifex et ex cathedra docens nihil contra fidem proponeret Ecclesiae, sed ut nec ipse personaliter in fide erraret; nam si errasset, iam ipsius fides defecisset, et falsa fuisset oratio Christi, quod nemo nisi blasphemus dixerit. Et hoc patet ex *S. Augustino, de corrept. et grat. c.* 8 ubi: *Quando rogavit ergo, ne fides eius deficeret, quid aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem.*

ASSERTIO LXXXII.

Est de fide, Innocentium XIII esse verum Summum Pontificem. Ita Catholici.

Probatur. I. Ex Bulla (1) Martini V decernentis, ut haeretici revertentes interrogentur, *utrum credant, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, eius nomine proprio expresso, sit successor Beati Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei?* Ratio est: quia de fide est, hanc numero Ecclesiam Romanam esse veram Ecclesiam, ergo etiam de fide erit, hunc numero Romanum Papam esse verum summum Pontificem.

II. Quia haec proposito: *Innocentius Decimus Tertius est verus summus Pontifex,* continetur immediate in hac propositione revelata: *Omnis Pontifex a tota Ecclesia pacifice receptus est verus Papa.*

III. Definitiones Innocentii XIII ex cathedra loquentis sunt de fide; atqui non essent de fide, nisi esset de fide Innocentium XIII esse verum Papam: ergo.

Obiicitur I. Non est revelatum Innocentium XIII esse valide baptizatum, canonice electum, etc. Respondeo, distinguo, non

(1) *Inter cunctas,* artic. 24: Denz. n. 568.

est revelatum explicite, Conc.; implicite per pacificam Ecclesiae universalis receptionem, Neg.

II. Non est de fide in hac numero consecrata hostia esse Corpus Christi: ergo. Respond. Neg. consequentiam; disparitas est: quia non est certum, an haec hostia sit valide consecrata, secus est de acceptatione Papae.

ASSERTIO LXXXIII.

Amor viae et amor patriae differunt specie. Scotus 3. dist. 31. quaest. unic. n. 6 cum suis et aliquibus Thomistis et Recentioribus.

Probatur I. Quia amor patriae essentialiter praerequirit cognitionem claram et intuitivam Dei, non sic amor viae.

II. Amor patriae essentialiter praerequirit obiectum praesens in se, non item amor viae.

III. Quia amor patriae facit hominem beatum, non sic amor viae.

IV. Cognito Dei intuitiva in patria differt specie a cognitione Dei abstractiva in via; ergo etiam amor patriae specie differt ab amore viae.

Obiicitur I. *Ep. 1 Corinth.* 13, 8: *Charitas nunquam excidit.* Resp. explico: charitas infusa habitualis, C.; charitas actualis, Subdist. nunquam excidit, quia erit in patria eadem specie subalterna cum amore viae, C.; quia erit idem specie infima amor in via et patria, N.

II. In patria non erit charitas habitualis specie distincta a charitate viae; ergo nec actualis. R. N. cons.: disparitas est, quia habitus supernaturales, cum dent simpliciter posse, habent se instar potentiarum, quae possunt distinctos specie actus producere, cum tales habitus non generentur ex actibus; non sic de actibus.

III. Amor viae et patriae habent idem obiectum formale. R. D. diversimode tamen applicatum, C., secus N.

ASSERTIO LXXXIV.

Non dantur virtutes morales per se infusae. Scotus 3. d. 36. quaest. unic. n. 27 s. Scotistae contra Thomistas.

Probatur I. Quia *Concilium Tridentinum,* Sess. 7 agens de iustificatione impii, non facit mentionem de aliis virtutibus infusis, quam de fide, spe, et charitate (1).

II. Quia non est necessitas admittendi virtutes morales per se infusas; cum actus virtutum moralium possint ordinari ad finem supernaturalem fierique supernaturales ac meritorii mediantibus virtutibus theologicis et gratia actuali.

III. Quia nulla virtus moralis per se ordinat hominem immediate ad Deum sub ratione Deitatis beatifice attingendum; ergo nulla est per se infusa.

Obiicitur I. *Concilium Viennense* (2) dicit, in Baptismo infundi gratiam et virtutes. Resp. per virtutes intelligit theologicas. *Innocentius* autem *III c. Maiores de Baptismo* (3) tantum ait, *quod non concedatur absolute a plerisque fidem aut charitatem aliasque virtutes parvulis non infundi.*

II. Actus virtutum moralium sunt supernaturales ac meritorii. Resp. D. ab extrinseco, C.; ab intrinseco, N.

III. Virtutes theologicae sunt per se infusae; ergo etiam morales. Resp. N. cons. quia de theologicis sic asserit Concilium Tridentinum, non sic de moralibus. Et quia theologicae ordinant hominem imediate ad Deum; non sic morales.

ASSERTIO LXXXV.

Duorum in solidum dominium esse non potest (4). Ita plerique Theologi et Iurisperiti.

Probatur. Quia sequeretur contradictio, videlicet, quod primus dominus citra iniuriam posset alterum impedire a dispositione illius rei cuius est dominus in solidum, quia est plenus dominus

(1) Denz. n. 682.

(2) Denz. n. 411.

(3) Lib. 3 Decretal. tit. 42 c. 3.

(4) De hac Assertione videantur Iurisperiti et Moralistae, ubi de *Condominio proprie dicto* seu *pro indiviso,* puta cohaeredum haereditatis nondum divisae, et comparetur haec eorum doctrina cum illa de *dominio coniugum legali.*

illius rei, et etiam non posset impedire alterum, cum et alter foret plenus dominus illius rei: ergo.

Obiicitur I. In instanti donationis donatarius est plenus dominus; atqui etiam donans: ergo. *Prob. min.* Donans iuste disponit de re, quam donat: ergo. R. N. min. et D. prob. antec.: donans iuste disponit per actum destructivum dominii, C.; conservativum, N. ant.

II. Donatio est actus dominii; ergo. R. D. ant. dominii immediate praeexistentis, C.; adhuc existentis, N., quia est destructio dominii.

III. Donans habet potestatem donandi; ergo etiam dominium. Resp. N. ant. cum cons. sed praesupponit dominium. — Instatur: Actus secundus praesupponit actum primum: ergo actualis donatio supponit potestatem donandi. R. D. ant. si non sit destructivus actus primi, C.; si sit destructivus, N. ant.

IV. *Nemo dat, quod non habet;* ergo cum donans det alteri dominium, habet dominium. R. D. ant. quod non habet ante datione nem consummatam, Conc.; consummata datione, Neg.

V. In V. T. plures uxores habebant dominium in idem corpus mariti. R. D. Dominium plenum, N.; secus C.

ASSERTIO LXXXVI.

Simplex usus facti nullum est dominium. Ita Nicolaus III c. *Exiit qui seminat,* de Verb. sign. in 6, Clemens V in Clem. *Exivi de Paradiso,* de Verb. sign., Martinus V, Nicolaus V, Gregorius XIII et alii.

Probatur I. Simplex usus facti est usus concessus, assidue revocabilis; atqui talis usus non est dominium, cum talis utens non possit alterum obligare in suum commodum; ergo.

II. Religiosus incapax dominii in particulari, adhuc tamen in particulari potest habere licentiam utendi rebus, sive usu sint consumptibiles, sive non; ergo simplex usus facti non est dominium.

Obiicitur. I. Ioannes XXII *in Extrav. Ad conditorem,* declaravit contrarium. R. D. Definitive ut Pontifex, N.; pure assertive ut privatus Doctor, C., quia haec quaestio non est dogmatica fidei

vel morum (1). Deinde idem Papa, hanc suam assertionem in fine vitae revocavit, ut testatur Emmanuel Rodriquez tom. 3.

II. Franciscanus utens pane, si non habet usum iuris, ergo utitur iniuste. Resp. D. seq. si dominus sit (2) invitus, C.; si non sit invitus, N.

III. Si dominus non sit invitus, iuste utitur pane: ergo iure. R. D. seq. ergo iure legali et politico, N.; iure politico (3) et naturali, C.

IV. Franciscanus potest uti pane quomodocumque vult. Resp. Dist. de licentia domini et revocabiliter, Conc.; secus, N.

---

(1) Attamen saltem tangit infallibilitatem Ecclesiae in approbando Ordine Regulari, puta in casu S. P. N. Francisci. Etsi vero non omnino firma sit haec Auctoris ratio, non ideo cadit distinctio praemissa. — Vide Denzinger n. 419 cum nota.

(2) Rationabiliter invitus.

(3) Puto legendum: iure poli et naturali, C.

EX IV LIBRO SENTENTIARUM

DE SACRAMENTIS IN GENERE, ET SINGULIS IN SPECIE.

ASSERTIO LXXXVII.

In statu innocentiae, si perseverasset, non fuissent instituta sacramenta. Scotus 4. d. 1. q. 3. n. 7 cum suis.

Probatur. I. Sacramenta instituta sunt ad subveniendum naturae per peccatum originale infirmatae; atqui in statu innocentiae natura humana fuisset sana per iustitiam originalem; ergo.

II. Secundum Sanctos Patres omnia sacramenta fluxerunt e latere Christi mortui; atqui; ergo (1).

III. Pro nostris Protoparentibus, quamdiu fuerunt in Paradiso, non fuerunt instituta sacramenta; ergo nec pro eorum posteris in Paradiso; cum Protoparentes magis indiguissent sacramentis, quam eorum posteri.

Obiicitur. I. In statu innocentiae fuissent sacrificia; ergo etiam sacramenta. Resp. N. cons. quia sacrificia non sunt instituta ad subveniendum naturae corruptae, sicut sacramenta (2).

---

(1) Cf. Assertio LXIX.

(2) Sacrificium est de iure naturae ex fine sibi proprio, qui est agnitio eaque practica supremi dominii Dei, ex quo primum ponitur creatura rationalis.

II. Si fuissent sacrificia; ergo fuisset sacerdos. Resp. D. seq. consignatus per characterem ordinis, N.; publico ritu electus sicut in veteri testamento, C.

III. Fuisset ibi sacrificium Missae: ergo etiam sacramenta Eucharistiae et Ordinis. Resp. N. antec. quia ibi Christus non fuisset mortuus, et ideo nec fuisset sacrificium Missae ibi, nec Eucharistia, nec Ordo.

ASSERTIO LXXXVIII.

Remedium legis naturae contra peccatum originale erat sacramentum proprie dictum. Scotus 4. d. 1. q. 7. Cum communi Theologorum.

Probatur. Remedium legis naturae erat *signum sensibile,* videlicet actus externus protestativus fidei in Messiam venturum directus a voluntate ministri ad infantem, *iuxta S. August. lib.* 2. *de nuptiis et concup. c.* 12. quia coniungebat parvulos tanquam membra Ecclesiae visibili; deinde erat signum a *Deo institutum,* quia, cum Deus velit omnes homines salvos fieri, debuit pro omnibus etiam parvulis instituisse remedium sufficiens ad salutem, applicabile ab aliis, cum parvuli per seipsos non possint procurare sibi salutem; denique efficaciter *conferebat gratiam sanctificantem,* cum deleverit peccatum originale, quod nequit sine infusione gratiae deleri (1); et quidem *ex opere operato,* cum parvuli per actus bonos nequeant se disponere ad gratiam (2); ergo erat verum Sacramentum.

Obiicitur. Deus in lege naturae non instituit remedium pro parvulis in utero materno decedentibus; ergo nec pro parvulis natis. R. N. cons. disparitas est: quia parvulis nondum natis remedium non est applicabile humano modo; secus est de natis (3).

(1) In praesenti providentiae ordine divinitus statuto.

(2) Non ex meritis ministri, quia nimis periclitaretur salus infantium; neque ex meritis ipsorum infantium, cum sint incapaces; ergo ex ipso opero posito seu operato.

(3) Nondum natis harum rerum peritus poterat et magis potest subvenire. Ceterum recolatur mitior et sanior sententia de sorte aeterna parvulorum et generice omnium cum solo originali absque personali mortali peccato decedentium.

ASSERTIO LXXXIX.

Circumcisio erat proprie dictum sacramentum. Ita Doctores Seraphicus, Subtilis 4. d. 1. qu. 6, Irrefragabilis (1), Scotistae, et Recentiores.

Probatur. Circumcisio erat *signum sensibile,* ut patet: deinde erat a *Deo instituta* et praecepta Abrahae et posteris eius, non solum ad distinguendos eos a gentibus, sed etiam ad delendum peccatum originale, iuxta illud sancti Augustini *lib. 3. contra Iulianum, capite* 18. dicentis: *Ex quo instituta est Circumcisio in populo Dei, ad purgationem veteris peccati valebat magnis et parvulis, sicut Baptismus.* Idem docent sancti Patres *Prosper, Beda, Fulgentius etc.* Ex quo etiam sequitur *contulisse gratiam sanctificantem ex opere operato;* ergo erat verum Sacramentum.

Obiicitur I. Sanctus Paulus *Gal.* 4. Sacramenta veteris legis appellat *infirma et egena elementa;* Col. 2. *umbram futurorum bonorum. Conc. Florentinum* ait Sacramenta veteris legis non contulisse gratiam. Resp. Ista omnia verificari de Sacramentis veteris legis, quae erant talia ex lege; at Circumcisio erat ex Patribus, 400 annis ante legem; hinc quatenus erat inserta legi, non conferebat gratiam, sed quatenus erat ex Patribus, et determinatio remedii legis naturae.

II. Circumcisio non erat remedium pro omnibus. Resp. sufficit, quod pro parte nobiliori Ecclesiae (2).

ASSERTIO XC.

Sacramenta novae legis causant gratiam sanctificantem, non physice, sed moraliter. Scotus 4. d. 1. q. 5. cum suis, contra Thomistas et Recentiores.

---

(1) Alexander Halensis.

(2) Pro puellis Hebraeorum valebat Sacramentum legis naturae aequo saltem iure ac pro gentibus. Quoad tempora post Baptismum a Christo Iesu institutum consulantur Theologi, ubi de universalitate voluntatis Dei salvificae, et cfr. Conc. Florent. pro Iacobitis: Denz. n. 663.

Probatur I. Quia nec merita Christi physice causant gratiam, cum amplius physice non existant; sed tantum moraliter, cum sint tantum causa meritoria ex *Concil. Trident. sess.* 6. *cap.* 7. (1).

II. Sacramenta in usu consistentia utpote entia successiva non amplius existunt physice, quando producitur gratia, cum non causent, nisi essentialiter completa; ergo physice causare nequeunt gratiam.

III. Baptismus reviviscens non existit physice, quando producit gratiam; ergo.

IV. Sacramenta non habent virtutem inchoatam ad causandam physice gratiam, alias daretur potentia quodlibetica; ergo non physice causant gratiam; sed moraliter, quatenus ob suam honestatem moralem coniunctam cum meritis Christi, tamquam causa principali, movent Deum ad producendam physice gratiam in subiecto illa suscipiente sine obice.

Obiicitur. Sacra Scriptura, Sancti Patres, et Concilia asserunt Sacramenta vere causare gratiam. R. D. physice, N. moraliter, C.; etenim causa moralis est etiam vera causa ex *Aristotele* 2. *et* 5. *Metaphys.*

ASSERTIO XCI.

Sacramentum Eucharistiae formaliter et in recto solas species importat, connotat tamen Corpus et Sanguinem Christi sub ipsis contenta. Ita Doctores Seraphicus et Subtilis 4. d. 8. q. 1. n. 7 cum suis.

Probatur I. Ex Sequentia Ecclesiae: *Fracto demum Sacramento* etc.; atqui species tantum franguntur, et non contentum, ex eadem Sequentia, *Signi tantum fit fractura, qua nec status, nec statura signati minuitur*; ergo.

II. Solae species continentes Corpus et Sanguinem Christi sunt signum sensibile divinitus institutum ad causandam gratiam; ergo.

Obiicitur I. Corpus et Sanguis Christi sunt etiam sensibilia per species. Resp. dist. ex natura rei, N.; secus (2) C.

II. Species Eucharistiae nequeunt adorari Latria. Resp. dist.

(1) Denz. n. 681.

(2) Per fidem et oculo mentis tantum.

tanquam ratio formalis motiva adorationis, C.; tanquam obiectum materiale, N.

III. Sacerdos non conficit species. Resp. D. secundum suam entitatem, C.; ut continentes Corpus et Sanguinem Christi, N.

IV. Christus in Eucharistia causat gratiam in suscipientibus. Resp. dist. ut causa meritoria principalis, C.; ut causa instrumentalis et sacramentalis, N.

V. Sacramentum Eucharistiae est cibus spiritualis animarum; atqui corpus Christi est cibus spiritualis; ergo. Resp. dist. mai. ratione contenti, C. mai.; secus N. mai.

ASSERTIO XCII.

Aqua, vino mixta in calice, mediate tantum convertitur in Sanguinem Christi. Ita Doctores Seraphicus, Angelicus et Subtilis 4. d. 11. q. 7. n. 2 cum sua Schola Angelica et Subtili.

Probatur I. Ex *Conc. Florentino* (1) solum vinum est materia valida consecrationis calicis; ergo non aqua.

II. Illud solum est immediate consecrabile in Sanguinem Christi, sub cuius accidentibus, facta consecratione, remanentibus continetur Sanguis Christi; atqui hoc tantum verum est de speciebus vini *ex Conc. Trident. sess.* 13. *can.* 2. definiente, *Transsubstantiationem esse conversionem totius substantiae panis in Corpus, et totius substantiae vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis et vini* (2), nulla prorsus facta mentione alterius materiae transsubstantiatae aut aliarum specierum; ergo.

Obiicitur I. Sancti Patres asserunt, aquam consecrari et in sanguinem verti. Resp. D. immediate, N.; mediate, C.

II. Saltem aqua, mixta vino, per accidens erit immediate consecrabilis. Resp. N. quia etiam, si hostiae admisceatur pars non triticea, haec nec per accidens est consecrabilis.

III. Si Sacerdos consecraret vinum, in quod aqua nondum foret conversa, quid fieret? Resp. consecratio esset valida, quia sola materia idonea consecraretur et adoraretur.

(1) Denz. n. 593.
(2) Denz. n. 764.

ASSERTIO XCIII.

Actio transubstantiativa est solum adductiva, non productiva. Scotus 4. d. 11. q. 3. n. 22 ss. cum suis contra Thomistas et Recentiores.

Probatur I. Verba consecrationis non significant productionem Corporis Christi, sed tantum eius praesentiam sub speciebus, atqui ad hanc sufficit actio adductiva, ut patet de replicatione in Physica; ergo.

II. Corpus Christi utpote iam existens et productum nequit de novo fieri de nihilo sui; alias dependeret essentialiter ab eadem causa totali et non sic dependeret; nec Christus in Eucharistia foret Filius Beatissimae Virginis, cum non foret ab ea productus; ergo transubstantiatio non est productiva.

Obiicitur I. Sancti Patres dicunt, in Eucharistia corpus Christi fieri et confici. Resp. D. secundum suam entitatem, N.; secundum suam novam praesentiam, C.

II. Transubstantiatio est actio substantialis; sed actio substantialis debet producere terminum substantialem, non alium quam Corpus et Sanguinem Christi. Resp. D. mai. est actio substantialis productiva, N.; conversiva. C. mai.; ad hanc autem sufficit, quod termino *a quo* succedat substantia, etsi haec non producatur; quia terminus *ad quem* solum debet dici *succedens*, non productus.

ASSERTIO XCIV.

Christus absolute potuisset prius existere in Sacramento Eucharistiae definitive, quam in utero Beatissimae Virginis Mariae circumscriptive (1). Ita Scotus 4. d. 10. q. 4. cum suis et Recentioribus, contra Caietanum et Thomistas.

---

(1) Haec Assertio iam supponit Incarnationem quoad *essentiam*, et tota controversia versatur circa *modos praesentiae* definitivae et circumscriptivae; constat ex probatione et solutione I ac II. Solutio vero ad III non cuique arrideat; etenim existentia Christi saltem substantialis praerequiritur absolute ad omnem modalem; unde Resp. dist.: *Christi iam praeexistentis* substantialiter, C.; circumscriptive, N.

Probatur. Corpus Christi est indifferens ad existentiam definitive vel circumscriptive in loco; cum nec praesentia definitiva, nec circumscriptiva sit de eius essentia, nec existentia definitiva dependeat a circumscriptiva, cum nec sit eius effectus, nec proprietas, nec accidens: ergo Deus absolute potuisset Christum prius ponere in Sacramento Eucharistiae definitive, quam in utero Beatissimae Virginis Mariae circumscriptive, maxime cum non appareat implicantia.

Obiicitur I. Implicat corpus Christi existere definitive sine existentia eius naturali: Resp. D. quae est intrinseca et realiter identificata et per quam ponitur extra causas, C.; sine existentia circumscriptiva, quae est accidens connaturale corpori quanto, N.

II. Corpus Christi nequit esse in Sacramento ante incarnationem. Resp. Dist. ante incarnationem simpliciter et absolute sumptam, C.; modo circumscriptivo factam, N.

III. Sacramentum Eucharistiae fit per verba consecrationis in Persona Christi jam praeexistentis prolata. Resp. Dist. de facto, Conc. de possibili, Neg.

ASSERTIO XCV.

Laicis non debetur ex praecepto Christi communio sub utraque specie. Contra Petrum Dresdensem, Jacobellum Misnensem, Calvinum, Lutherum, Kemnitium et alios Haereticos.

Probatur I. Quia Christus promisit vitam aeternam communicantibus sub una tantum specie; ergo non est necessaria utraque. Prob. ant. Christus ait: *Io.* 6. *v.* 52: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum,* et *v.* 59: *qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.*

II. Christus sub una panis specie se praebuit discipulis in Emmaus. *Luc.* 24, 30. Item *Actor.* 2, 42 dicitur: *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et communicatione fractionis panis;* et *Actor.* 20, 7 et 11: *Una autem Sabbati, cum convenissemus ad frangendum panem*: ergo.

Obiicitur I. Christus dixit: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis et biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis; Ioan.* 6, 54. Resp. praeceptum esse, ut accipiamus Carnem

et Sanguinem Christi, quod etiam fit in una specie, cum Christus totus utpote vivens sit in qualibet specie.

II. *Bibite ex hoc omnes; Matth.* 26, 27. Resp. *Et biberunt ex illo omnes; Marc.* 14, 23; adeoque solis Apostolis hoc dictum erat.

ASSERTIO XCVI.

Peccatum mortale de absoluta Dei potentia potest remitti sine poenitentia. Scotus 4. d. 14 quaest. 1 (1) cum suis contra aliquos Thomistas et Recentiores.

Probatur I. Homo offensus ex charitate potest remittere offensam, etsi offendens illam non retractet; ergo etiam Deus poterit peccatori remittere peccata mortalia, etsi ea non retractet nec de iis poenitentiam agat.

II. Poenitentia est tantum dispositio ad iustificationem: ergo de absoluta Dei potentia poterit peccatori non poenitenti infundi gratia iustificans; cum absolute loquendo forma sine dispositione introduci possit in subiectum, uti etiam de facto peccatum originale deletur sine praevia poenitentia in parvulis per Baptismum (2).

Obiicitur I. Quamdiu culpa a peccatore non retractatur, tamdiu est ei voluntaria. Resp. D. voluntaria actualiter, virtualiter, vel interpretative semper, N. casualiter (3) et habitualiter C.

---

(1) N. 17 s. et q. 2 n. 13.

(2) Ast de peccato originali non est nec esse potest poenitentia; huius enim actus primarius est contritio seu detestatio et animi dolor de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Originale vero peccatum non committitur, sed contrahitur; neque dari potest propositum sanum non peccandi originale peccatum imposterum.

(3) Legendum videtur *causaliter* atque mens Auctoris haec esse: Post actum peccati patratum potest animus affectu adhaerere peccato, idque *affectu actuali* puta gaudio, vel *virtuali seu interpretativo* ita ut animo paratus sit peccator ad peccandum; et talis affectus seu animus est peccatum vel saltem positiva dispositio iustificationi contraria. Hoc in casu non datur remissio peccati, quia vel obstat *principium contradictionis* vel saltem illud S. Augustini: *Qui creavit te sine te, non iustificabit te sine te,* multo minus *contra te.* — Ast ille status animi *non semper* verificatur; potest enim quoque animus, etsi peccatum aliquando commiserit seu *causaverit* adeoque *habituali* peccato inquinatus sit, non amplius adhaerere peccato. Et in hoc casu iustificari potest de absoluta Dei potentia, quia *nulla contradictio, nulla positiva repugnantia.*

II. Deus peccatori nequit remittere peccatum actuale absque poenitentia; ergo nec habituale. R. N. cons.; disparitas est, quia in primo casu in eodem instanti foret peccatum, quia est actuale, et non foret, quia remitteretur; non sic in casu secundo.

ASSERTIO XCVII.

Iure divino ad remissionem peccatorum mortalium post Baptismum commissorum necessaria est eorum specifica et numerica confessio sacerdoti facienda. Contra Montanistas, Novatianos, Wicleffistas, Calvinistas, Lutheranos.

Probatur I. *Christus, Ioann.* 20, 22 dixit Apostolis: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt;* atqui sacerdotes non possunt (1) solvere aut ligare peccata, nisi ipsis a poenitentibus aperiantur; ergo Christus etiam voluit confessionem peccatorum fieri Apostolis et eorum in sacerdotio successoribus.

II. S. Ioannes 1. *Ioann.* 1, 9 ait: *Si confiteamur peccata nostra. Act.* 19, 18 dicitur: *Multi credentium veniebant confitentes et annuntiantes actus suos;* ergo.

Obiicitur I. Nectarius, Episcopus Constantinopolitanus, confessionem abrogavit. Resp. dist. privatam, N.: publicam, C.

II. Confessio omnium peccatorum est impossibilis. Resp. dist. omnium mortalium memoriae occurrentium, Neg.; venialium, Trans.

III. Christus *Luc.* 7. absolvit mulierem specifice non confitentem. Resp. dist. ante institutionem Sacramenti poenitentiae et ut Deus, C.; secus N. (2).

ASSERTIO XCVIII.

Datur purgatorium. Contra Waldenses, Albigenses, Hussium, Wicleffum, Lutherum, Calvinum, Zwinglium et alios haereticos.

---

(1) Rationabiliter. Haec est voluntas Christi, ut patet a priori. Distinguendi tamen sunt casus et casus v. g. hominis sani vel moribundi; sunt enim sacramenta propter homines.

(2) Potestate auctoritatis qua Deus, vel excellentiae qua Deus-Homo, Conc.; potestate ministeriali, Neg.

Probatur I. Sanctus Paulus 1. *Corinth.* 3, 15 ait: *Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem;* 2. *Machab.* 12, 46: *Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.*

II. Quia inter peccata, alia sunt mortalia, alia venialia, ut patet *Prov.* 24, 16: *Septies cadet iustus, et resurget: et Iac.* 3, 2: *In multis offendimus omnes;* et remissis peccatis mortalibus quoad culpam non semper remittitur poena temporalis, ut patet in Davide 2. *Reg.* 12, 14; Aarone et Moyse, *Deut.* 32, 48. Ergo potest homo cum solis venialibus, vel nondum soluta poena temporali pro mortalibus, mori; sed talis non veniet in coelum, quia in illud nihil coinquinatum intrabit, *Apoc.* 21. nec descendet in infernum, ut patet; ergo in purgatorium.

Obiicitur I. *Eccles.* 11, 3: *Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Resp. hoc est, qui decessit in gratia, aeternum manebit in ea, et e contra.

II. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce haereditas Domini. Ps.* 126, 3. Resp. dist. si nihil purgandum habeant, Conc., secus Neg.

ASSERTIO XCIX.

Ministri verae Christi Ecclesiae debent vocari, et ordinari a Summo Pontifice, vel ab Episcopis, non a Laicis. Contra Hussitas, Wicleffistas, Calvinistas et Lutheranos.

Probatur I. Quia in vetere Testamento *Lev.* 8, 1 ss. Aaron et filii eius ex mandato Dei fuerunt consecrati a solo Moyse Sacerdote et Pontifice, *ps.* 98, 6: *Moyses, et Aaron in Sacerdotibus eius.*

II. Quia Christus in novo Testamento se solo, sine consensu laicorum, vocavit et ordinavit suos Apostolos et Discipulos.

III. *Act.* 14, 22, Presbyteri Lystrae, Iconii et Antiochiae consecrati sunt a Paulo et Barnaba, uti et Timotheus per Episcopos consecratus est 1. *Timoth.* 4, 14: *Noli negligere gratiam, quae data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii.* Et S. Paulus scribit Tito Episcopo, *cap.* 1, 5: *Reliqui te Cretae, ut constituas per civitates Presbyteros.*

IV. Nemo dat, quod non habet: atqui laici non habent potestatem Ordinis: ergo nec eam dare possunt.

Obiicitur *Act.* 1, 23 Matthias et Barsabas fuerunt electi a tota multitudine. Resp. non ex necessitate, sed ex mera libertate; hoc sanctus Petrus concessit isti toti sanctae multitudini.

ASSERTIO C.

Vinculum matrimoniale qua tale potest independenter a consensu viri et foeminae induci auctoritate divina inter ipsos. Ita Soto, Amicus, Hiquaeus, Mastrius, Bosco et plures alii contra Sanchez et alios.

Probatur. Vinculum matrimoniale qua tale consistit in mutuo dominio (1) corporum inter virum e foeminam; atqui Deus potest tradere mutuum dominium corporum inter virum et foeminam in ordine ad usum coniugalem independenter a consensu eorumdem, cum sit absolutus corporum nostrorum Dominus: ergo.

Obiicitur I. Consensus coniugum est de essentia vinculi matrimonialis: ergo. Resp. Neg. anteced. sed est eius causa efficiens creata, quam utique Deus supplere potest.

II. Nequit Deus facere meritum absque consensu voluntatis creatae: ergo nec vinculum matrimoniale. Respond. Neg. conseq.: disparitas est, quia ad meritum *essentialiter* requiritur libertas voluntatis creatae; non sic ad vinculum matrimoniale.

III. In nostro casu vir et foemina non acceptarent dominium in mutua corpora: ergo nec haberent dominium. Respond. Neg. consequentiam, quia sicut Deus pro ipsis traderet dominium, sic etiam pro ipsis acceptaret dominium.

(1) Coniugali.

INDEX.

De Deo Uno.

1. Cognoscibilitas. . . . . *Pag.* 1
2. Essentia metaphysica . . . . . » 5
3. Distinctio scotistica . . . . . » 6
4. Immutabilitas et nulla realis relatio extra Personas . . . . . » 7
5. Coëxistentia rerum physica Deo . . . . . » 8
6. Ideae divinae . . . . . » 9
7. Futura libera cognoscuntur in decreto divino . . . . . » »
8. Decretum non physice praedeterminans . . . . . » 10
9. Decretum concomitans . . . . . » 11
10. Nulla scientia media . . . . . » 12
11. Omnipotentia volitioni subiacet . . . . . » 13
12. Voluntas Dei salvifica universalis . . . . . » 14
13. Praedestinatio efficax ex praevisis meritis. . . . . » 15
14. Praedestinatio ordine intentionis ante praevisa merita . . . . . » 16
15. Reprobatio positiva post praevisa demerita . . . . . » 18

De Deo Trino.

16. Processiones divinae . . . . . » 18
17. Personarum distinctio . . . . . » 19
18. Quatuor relationes . . . . . » 20
19. Relatio originis non est perfectio pura . . . . . » 21
20. Subsistentia absoluta in divinis . . . . . » 22
21. Processio divina non praesupponit cognitionem creaturarum . . . » »
22. Filius generatur, non S. Spiritus . . . . . » 23
23. S. Spiritus distingueretur a Filio, etsi non spiraretur ab Eo . . . » 24

De Beatitudine.

24. Oculus corporeus nequit videre Deum. . . . . » 25
25. Possibilis species impressa divinitatis . . . . . » 26

26. Lumen gloriae . . . . . *Pag.* 27
27. Obiectum visionis beatae . . . . . » 28
28. Beatitudo formalis: visio et praecipue fruitio . . . . . » 29

De Angelis.

29. Plures Angeli possibiles in eadem specie. . . . . » 31
30. Angelorum locatio . . . . . » 32
31. Possibile peccatum in primo instanti . . . . . » »
32. Possunt cognoscere naturaliter secreta cordium. . . . . » 33

De Homine.

33. Possibilis status naturae purae . . . . . » 34
34. Adam potuit peccare prius venialiter quam mortaliter . . . . . » »
35. Peccato originali non debetur poena sensus . . . . . » 35
36. Immaculata Conceptio B. V. M. . . . . » 36
37. B. V. Maria non habuit debitum proximum peccati originalis . . » 37

De Peccatis.

38. Quidditas peccati: esse contra legem . . . . . » 38
39. Quidditas peccati actualis deordinatio . . . . . » 39
40. Quidditas peccati habitualis . . . . . » 40
41. Omissio pura libera . . . . . » 41
42. Potest esse peccaminosa . . . . . » 42
43. Peccatum in causa . . . . . » 43
44. Malitia peccati non est intrinsece infinita . . . . . » 44
45. Veniale non punitur poena aeterna . . . . . » 44
46. Non omnia opera infidelis vel peccatoris sunt ideo peccata . . . » 45

De Gratia.

47. Per gratiam tota lex potest observari . . . . . » 46
48. Gratia sufficiens nulli viatori deest . . . . . » »
49. Gratia non necessitat voluntatem. . . . . » 48
50. Gratia et charitas idem habitus . . . . . » 49
51. Iustificatio et Gratia sanctificans . . . . . » 50
52. Gratia sanctificans et peccatum mortale . . . . . » 51
53. Remissio peccati mortalis . . . . . » 52
54. Sola fides non iustificat. . . . . » 53
55. Contritio et charitas perfecta . . . . . » 54
56. Ultima dispositio ad gratiam . . . . . » »
57. Opera bona: merita . . . . . » 55

De Lege.

58. Ecclesiae potestas legifera, iudiciaria, coactiva . . . . . *Pag.* 56

De Verbo Incarnato.

59. Unio hypostatica distincta realiter a divinitate et humanitate . . . » 57
60. Unio hypostatica cum sanguine . . . . . » 58
61. Humanitatis Christi existentia propria . . . . . » 59
62. Christi ut hominis filiatio creata respectu B. V. Mariae . . . . . » »
63. Scientia beata animae Iesu. . . . . » 60
64. Animae Iesu gratia sanctificans . . . . . » 61
65. Plenitudo gratiae Christi . . . . . » 62
66. Christi impeccabilitas proxime ex beatitudine . . . . . » »
67. Meritum Christi non intrinsece infinitum . . . . . » 63
68. Christi satisfactio erat actus iustitiae, ast non rigorosae . . . . . » 64
69. Christus venisset, etsi Adam non peccasset . . . . . » 65

De Fide.

70. Unica fides salvifica . . . . . » 67
71. Obiectum formale fidei . . . . . » »
72. Cum evidentia revelantis potest stare fides in rem revelatam. . . » 68
73. Sacra Scriptura: vetus vulgata . . . . . » 69
74. Traditio . . . . . » »

De Ecclesia.

75. Sola Romana est vera Ecclesia Christi . . . . . » 70
76. Visibilitas Ecclesiae . . . . . » 71
77. Perennitas Ecclesiae . . . . . » »
78. Infallibilitas Ecclesiae. . . . . » 72

De Romano Pontifice.

79. Romanus Pontifex est Christi Vicarius, Petri successor, Ecclesiae caput visibile . . . . . » 73
80. Papa est supra Concilium . . . . . » 74
81. Infallibilitas Romani Pontificis. . . . . » 76
82. Est de fide Innocentium XIII esse verum Summum Pontificem . . » 77

De Virtutibus.

83. Amor viae et amor patriae differunt specie . . . . . *Pag.* 78
84. Virtutes morales non sunt per se infusae. . . . . » »
85. Duorum dominium in solidum . . . . . » 79
86. Simplex usus facti non est dominium . . . . . » 80

De Sacramentis.

87. In statu innocentiae non fuissent Sacramenta . . . . . » 82
88. Remedium legis naturae erat proprie Sacramentum . . . . . » 83
89. Circumcisio erat proprie Sacramentum. . . . . » 84
90. Sacramenta Novae Legis causant gratiam, non physice sed moraliter » »
91. Eucharistia qua Sacramentum importat formaliter et in recto solas species . . . . . » 85
92. Aqua vino mixta convertitur tantum mediate in Sanguinem Christi . » 86
93. Actio transsubstantiativa est solum adductiva, non productiva. . . » 87
94. Christi existentia etc. . . . . » »
95. Laicis non debetur ex praecepto Christi communio sub utraque specie » 88
96. Peccatum mortale potest remitti sine poenitentia . . . . . » 89
97. Necessitas confessionis ex iure divino . . . . . » 90
98. *Datur purgatorium* . . . . . » »
99. De sacra Ordinatione. . . . . » 91
100. De vinculo Matrimonii. . . . . » 92

CATHOLIC THEOLOGICAL UNION
3 0311 00106 8027
WITHDRAWN

T5-AGX-321